

vergadering **C132 – OND14**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 9 februari 2012

INHOUD

Interpellatie van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de aanpak van de toestroom van anderstalige leerlingen in de Vlaamse Rand - 65 (2011-2012)	3
Met redenen omklede moties	13
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de werking van de vzw Eureka en de integratie van specifieke lesmethoden voor kinderen met dyslexie in het reguliere onderwijs - 1009 (2011-2012)	14
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over asbest in schoolgebouwen - 1014 (2011-2012)	18
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan stagescholen - 1016 (2011-2012)	20
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het actieplan faalangst op school door Klasse - 1023 (2011-2012)	24
Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over sporttalentdetectie in het basisonderwijs - 1045 (2011-2012)	25
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan ziekenhuisspecialisten - 932 (2011-2012)	29

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert**Interpellatie van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de aanpak van de toestroom van anderstalige leerlingen in de Vlaamse Rand - 65 (2011-2012)**

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Minister, voorzitter, collega's, deze materie is in deze commissie al een paar keer aan bod gekomen. In die context wil ik enerzijds wijzen op een aantal nieuwe gegevens of vaststellingen en anderzijds op een juridisch element: de uitspraak die het Grondwettelijk Hof een paar weken geleden over de Brusselse situatie heeft gedaan.

Het aantal anderstalige leerlingen dat school loopt in de Vlaamse Rand is de voorbije jaren gevoelig gestegen. Aan de hand van recent cijfermateriaal, in oktober opgevraagd door de heer Demesmaeker en mijzelf, hebben we een doorgedreven analyse gemaakt. We stelden vast dat in negentien randgemeenten meer dan 20 procent van de leerlingen anderstalig is, terwijl in sommige gemeenten zelfs de meerderheid van de klassen anderstalig is. Vaak komen deze anderstalige leerlingen niet uit de gemeenten zelf waar deze scholen zich bevinden. We hebben daarover een gecombineerde schriftelijke vraagstelling gehouden.

176 basisscholen in liefst 24 gemeenten van Vlaams-Brabant tellen al meer dan 20 procent anderstalige leerlingen. Voor het secundair onderwijs gaat het om 23 scholen in 7 gemeenten. Met een dergelijk hoog aantal anderstalige leerlingen komen de kwaliteit en de organisatie van het onderwijs in het gedrang en bovendien ontstaat daardoor een bijkomende druk op de capaciteit.

De toestroom van anderstaligen in ons Nederlandstalig onderwijs reikt bovendien ook al uit tot buiten de Vlaamse Rand. Bij het begin van dit schooljaar was dit het geval in Aalst, ik heb u daarover ook een schriftelijke vraag gesteld. Om deze situatie aan te pakken, heeft Vlaanderen onder meer het afstandscriterium mogelijk gemaakt. Hiermee kunnen scholen voorrang geven aan kinderen uit de eigen buurt en gemeente. Dat zou toch zeker voor basisscholen een voorwaarde moeten kunnen zijn. Daardoor worden bijvoorbeeld anderstalige leerlingen uit Brussel aangemoedigd om op de eerste plaats in de hoofdstad zelf een plaats te vinden.

Hiernaast, minister, bent u volop bezig met een nieuw omkaderingssysteem voor het basisonderwijs. Leerlingen van wie de thuistaal niet het Nederlands is, genereren bijkomende lestijden voor scholen in Vlaanderen of Brussel. Taal wordt op die manier een onafhankelijke indicator.

We hopen uiteraard dat al deze maatregelen tot oplossingen zullen leiden. De toekomst zal het uitwijzen.

Uit bovenstaande cijfers, aangeleverd door uw administratie, blijkt dat er wat betreft het registreren nog wat werk te verrichten valt. Ik verwijs naar de studie die het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs (VVKBaO) begin dit jaar publiceerde. Daarin staan cijfers, grafiekjes en statistiekjes. Als wij de antwoorden op onze recente schriftelijke vragen daarop toepassen, merken we dat er verschillen zijn in de cijfers. Voor de echt concrete beleidsaanpak zou het zeer nuttig zijn om te weten of de registratie adequaat genoeg is. Dan kunnen we daarop de juiste beleidsbeslissingen toepassen.

Of de cijfers nu al dan niet kloppen, de situatie is ernstig en vraagt om een kordate aanpak en bijkomende maatregelen. We moeten misschien ook eens durven na te denken over de engagementsverklaring die in de nieuwe wetgeving zal worden toegepast: hoe kunnen we die concreet maken, en dan liefst op zodanige wijze dat zij sluitend is. Scholen en schoolbesturen moeten daarop kunnen terugvallen.

Ik geef wat cijfermateriaal uit de studie van het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs om de verschillen aan te tonen. Ik geef het voorbeeld van een kleuterschool uit mijn eigen gemeente. Het totale aantal leerlingen dat daar wordt weergegeven, verschilt van de cijfers die ik heb gekregen van het departement. Het verschil bedraagt 18 eenheden. Daarover kun je nog discussiëren, want het gaat over een kleuterschool en ik weet dat daar het moment van registreren tot verschillen in de statistieken kan leiden. Maar als het gaat over het aantal leerlingen met een thuistaal niet Nederlands (TNN), zit daar toch een verschil in van 47 eenheden of 22 procent. Welke zijn nu de juiste cijfers? Het is in elk geval opvallend. Het is niet zo dat elk cijfer van het katholiek basisonderwijs echt fundamenteel verschilt, maar er zitten toch verschillen in. En bij sommige lopen die op. Dat is de algemene vaststelling. Wat het cijfermateriaal van de studie van het katholiek basisonderwijs zeker oplevert, is dat het aantal TNN'ers opmerkelijk hoger ligt dan in de officiële database. Waarschijnlijk heeft dat toch wat met de registratie te maken.

Ik geef nog enkele essentiële zaken die mij zijn opgevallen in de studie van het katholiek basisonderwijs. Op pagina 9 wordt een hele reeks scholen opgesomd. Daar staat volgende kanttekening: "De gegevens van Alseberg kloppen niet als je de percentages optelt." En als verklaring wordt gegeven dat de directeur het aantal TNN-leerlingen heeft doorgegeven zoals het op papier staat, en dat hij zelfs het aantal Frans- en anderstalige leerlingen heeft aangeduid waarvan hij zeker was dat er geen Nederlands werd gesproken. We zien hier dus een mooi voorbeeld van discrepantie tussen theorie en praktijk.

Op pagina 14 van dezelfde studie staat: "Als laatste conclusie kunnen we stellen dat de grote instroom van Frans- en anderstalige leerlingen vooral de laatste jaren is op gang gekomen." Er is hier met andere woorden ook een versnelling bezig. Dat wou ik in deze interpellatie ook benadrukken. Daarna maakt men een hele reeks vergelijkingen waaruit blijkt dat de instroom vooral de laatste jaren stijgt.

Ik geef een aantal kritische bemerkingen die nog altijd uit dezelfde studie komen. We hoorden van een groot aantal scholen dat het TNN-formulier vaak fout of onvolledig wordt ingevuld. Ouders moeten daarbij een verklaring op eer afleggen in verband met de thuistaal. Vaak wordt echter aangegeven dat er Nederlands wordt gesproken, terwijl heel duidelijk blijkt dat er in de praktijk een andere taal wordt gesproken. Daardoor kunnen percentages afwijken van die waarmee de scholen in de praktijk te maken krijgen. Ook de middelen die de scholen krijgen, worden onder andere op dit TNN-getal berekend en zijn bijgevolg soms onvoldoende.

Dit is een bloemlezing, maar het is frappant. Merchtem: de TNN-toestand strookt niet altijd met de realiteit. Men durft vaak te beweren dat men thuis ook Nederlands spreekt, terwijl het niet zo is. Hoeilaart: de meeste anderstaligen komen uit de eigen gemeente of de buurgemeenten die we aantrekken om in te schrijven. Van de ouders die geen gegevens over de taal invulden, ben ik ervan overtuigd dat ze enkel Frans spreken. Overijse: de gevallen uit de praktijk verschillen enorm met de TNN-formulieren. Er zijn veel ouders die invullen dat ze Nederlandstalig zijn, terwijl er thuis zeker Frans of een andere taal wordt gesproken.

Het beleid dat de Vlaamse Regering heeft uitgestippeld om de centrale plaats van het Nederlands te garanderen in een regio waar het Nederlands onder druk staat, wordt dus ook gesteund door het Grondwettelijk Hof, als we dat toepassen op Brussel. Ik verwijs dan naar de uitspraken die het Grondwettelijk Hof heeft gedaan naar aanleiding van de klacht van de Franse Gemeenschap tegen de nieuwe voorrangsgeregeling in het Brusselse onderwijs.

Minister, ik heb enkele vragen voor u om de discussie te openen. Eventueel kan alsnog worden bijgestuurd in wat we momenteel al van plan zijn. Erkent u dat de toestroom van anderstalige leerlingen in de Vlaamse Rand die niet naar school gaan in de eigen buurt of gemeente, stilaan problematisch wordt en de kwaliteit van het onderwijs daar kan aantasten? Biedt het arrest van het Grondwettelijk Hof u nieuwe mogelijkheden om bijkomende specifieke maatregelen te treffen om de toestroom van anderstalige leerlingen die niet naar

school gaan in de eigen buurt of gemeente, voornamelijk in de Vlaamse Rand, aan te pakken? Zo ja, welke zijn die maatregelen? Zo nee, waarom niet?

Minister, hoe staat u tegenover de vaststelling dat de cijfers van uw administratie verschillen van die van het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs? Hoe verklaart u deze discrepantie? Erkent u de noodzaak van een eengemaakt, sluitend en transparant registratiesysteem? Hoe staat u tegenover een meer verregaande engagementsverklaring? Hoe ziet u dit concreet?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Soms zijn we gedoemd om platgetreden paden te bewandelen. Met dit onderwerp is dat ook zo. Niet voor het eerst, en zeker ook niet voor het laatst, hebben we het in dit huis over de toestroom van anderstalige leerlingen in ons Nederlandstalig onderwijs. Dit thema komt met de regelmaat van een klok op de agenda van deze commissie, of op die van de commissie Brussel en de Rand. In september nog stelde de heer Delva daar soortgelijke vragen over als de heer Segers nu, naar aanleiding van cijfers van het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs.

Minister, toen was het arrest van het Grondwettelijk Hof over de voorrangsregeling in Brussel er nog niet, maar toch stelde de heer Delva u de vraag – een denkpiste die door het VVKBaO zelf naar voren werd geschoven – of de Brusselse voorrangsregeling niet zou kunnen worden overgenomen in de Vlaamse Rand. Vandaag is het arrest – dat gelukkig voor ons positief is uitgevallen – er wel, maar voor de Rand verandert dat eigenlijk weinig. U antwoordde in september immers al dat de uitbreiding van de voorrangsregeling naar de Rand niet kon om grondwettelijke redenen en omdat Europa dat niet zou toelaten.

Voor Brussel wordt die specifieke regeling aanvaard en geconsacreerd door het Grondwettelijk Hof, maar voor de Rand liggen de zaken anders. Ik weet niet of dat zo is, en ik vind de piste om de voorrangsregeling uit te breiden naar de Rand meer dan het onderzoeken en zelfs proberen waard.

Minister, u wilt niet zo ver gaan en u verklaarde in september “dat de afstand tussen school- en woonplaats als een belangrijk criterium werd opgenomen” bij inschrijving in de scholen in de Rand, maar u zei ook dat zoiets niet zaligmakend is. Duidelijk hebt u toen ook gesteld dat het overgrote deel van de anderstalige leerlingen effectief in de Rand woont, liefst 95 procent. U had natuurlijk overschot van gelijk toen u zei dat al die kinderen gewoon recht hebben op Nederlandstalig onderwijs. Dat is goed, want dat schept natuurlijk grote opportuniteiten, maar het neemt niet weg dat de problemen gigantisch zijn en blijven, en op veel plaatsen schier onhoudbare proporties aannemen, ondanks het ongelofelijke voluntarisme van het onderwijzend personeel. We hebben die mensen al verschillende keren in deze commissie en in de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand gehoord. De problemen waar die mensen dikwijls voor staan, en de enorme inzet, hebben me verbaasd. De problemen beperken zich overigens al lang niet meer tot de negentien eigenlijke randgemeenten en ook niet tot het basisonderwijs. De noodkreten vanuit de scholen zijn legio.

Wat naast de ordeningscriteria in verband met de inschrijving is gepland als structurele maatregelen en waarvan de minister al in september een lijst gaf, is zeker een stap in de goede richting. Ik noem een aantal zaken: extra ondersteuning, onder meer via de begeleidingsdiensten van de netten; de maatregelen vervat in de talennota, zoals taalbadklassen en het opnemen van thuistaal niet Nederlands als afzonderlijke indicator voor het verkrijgen van extra middelen.

Toch pleiten wij voor meer, want de situatie zal er de komende jaren niet op verbeteren, wel integendeel. Vorige keer brak ik al een lans voor het opstellen van een globaal plan door de Vlaamse Regering om de ontnederlandsing van grote delen van Vlaams-Brabant in al zijn facetten – en dat gaat dan over meer dan onderwijs – aan te pakken. Wat mij betreft mag daar een bijzondere ministerraad aan worden gewijd, en ik wil dat vandaag nogmaals herhalen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, minister, collega's, ik ben niet van Brussel en ken de concrete situatie niet. Ik kom er echter wel, en af en toe ook in de Vlaamse Rand. Als wordt gezegd dat het onderwijs wordt overspoeld door anderstaligen, dan blijkt dat men daar schrik voor heeft. Het stoort me dat de vraag wordt gesteld of dat de kwaliteit van het onderwijs aantast. Niet het feit dat men anderstalig is, maar wel de sociaal-economische achterstand van de ouders heeft een grote impact op de leerprestaties van de kinderen. Dat blijkt overal, niet enkel in de Rand.

In het Inschrijvingsdecreet wordt de afstand tussen woonplaats en locatie van de school behandeld. Mensen ontvluchten Brussel om veel redenen, onder meer omdat de woningen er goedkoper zijn. Wie zijn die mensen, en welke problemen rijzen er? De notie 'anderstaligen' is een containerbegrip. U stelt geld ter beschikking voor projecten voor het wegwerken van pedagogische problemen in een drietal grote steden. Misschien kunnen de scholen in de Rand daar ook van genieten, of ten minste toch delen in de resultaten van die projecten die elders worden uitgevoerd?

Wij willen dat Brussel een tweetalige stad is, maar vandaag wonen in Brussel slechts 15 procent Vlamingen. Moeten wij dan niet toejuichen dat die mensen naar Nederlandstalige scholen gaan, want zo worden zij tweetalig? Ik begrijp dat de instroom van die kinderen een probleem kan vormen. Maar wij moeten goed onderzoeken welk profiel zij hebben en wat precies de problemen zijn, en die dan bekijken in het licht van de ervaringen in Gent, Antwerpen en Limburg.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, dit onderwerp is al verschillende keren aan bod gekomen. Mijn antwoord zal niet veel verschillen van wat ik vroeger al zei, want ik probeer coherent met mezelf te blijven. Nieuwe argumenten of elementen moeten wij natuurlijk ernstig nemen. En het arrest van het Grondwettelijk Hof is er, maar eigenlijk verandert er niets – ik kom daar nog op terug.

De kwaliteit van ons onderwijs is nog altijd goed, zeer goed zelfs, ook al moeten wij waakzaam zijn voor de knipperlichten die er wel zijn en moeten wij ook een aantal hervormingen doorvoeren. Het is duidelijk dat een van de redenen waarom anderstalige leerlingen naar ons onderwijs willen komen, is dat ons onderwijs goed is.

We moeten opletten dat we geen verkeerde indruk wekken. Sommige mensen hebben de neiging te stellen dat kinderen uit Brussel plots massaal naar de Vlaamse Rand gaan. Dat is de boodschap die mensen vaak bewust of onbewust meegeven als ze stellen dat er veel anderstalige kinderen in de Rand rond Brussel zitten. Ze concluderen dat er plots een enorme toevloed is.

Uit de cijfers blijkt duidelijk dat het overgrote deel van de leerlingen die in de Vlaamse Rand naar het Nederlandstalig onderwijs gaan, in het Vlaamse Gewest wonen. Het is dan ook niet meer dan normaal dat die kinderen in het Vlaamse Gewest naar school gaan. In totaal gaat het voor het schooljaar 2010-2011 om 2112 leerlingen. In de gemeenten die deel uitmaken van wat we 'de brede rand' noemen, gaan in totaal ongeveer 1900 leerlingen uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest naar Nederlandstalige scholen. In vergelijking met het totaal aantal leerlingen in die gemeentescholen gaat het om 5,1 procent van de totale populatie. De bewering dat die leerlingen niet in hun eigen buurt of in hun eigen gemeente naar school gaan, klopt niet.

Bovendien moeten we nog voor een ander gegeven opletten. Wie aan de rand van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest woont en, bij wijze van spreken, 100 meter naar links stapt, zit in Vlaanderen. Voor die mensen is dat allemaal hun buurt. Iedereen die Brussel en

de omliggende gemeenten wat kent, weet dat er een overflow is. In de hoofden van de mensen bestaan die administratieve en politieke grenzen vaak niet.

Ik ben bereid een aantal commissieleden 's nachts of zelfs overdag met een blinddoek te droppen en na het afnemen van die blinddoek te vragen of ze zich in Vlaanderen of in Brussel bevinden. Volgens mij zouden dat tot rare resultaten leiden. Mensen zien dat verschil nu eenmaal niet. Dat is de realiteit voor mensen die in Brussel wonen en in de Rand naar school gaan. Voor hen is dat allemaal dezelfde buurt.

Dat geldt trouwens niet enkel in Brussel. Dat is ook het geval in Antwerpen. Mensen die op Linkeroever wonen en in Zwijndrecht naar school gaan, beschouwen dat allemaal als hetzelfde. Ze zien geen verschil. Ze komen niet plots terecht in een ander gebied, met andere vlaggen, codes en mensen.

Ik vind dat we dat allemaal wat moeten relativiseren. Ik kom daar straks nog op terug. Dit is nu eenmaal de realiteit. Het ergste wat mensen kunnen doen, is de realiteit ontkennen of blijven ontkennen. Ze kunnen de indruk wekken dat ze de realiteit kunnen negeren. Op een bepaald moment zal die realiteit hen echter in het gezicht slaan. We moeten op dat vlak opletten.

Dat betekent niet dat in de Rand rond Brussel geen toename van anderstalige kinderen zou zijn. Er gaan gewoon veel meer mensen in de Rand wonen. Brussel kent een stadsvlucht. Dat is niet enkel een stadsvlucht van blanke mensen. Vaak gaat het om nieuwe Belgen die het op een of andere manier hebben gemaakt en die het toppunt van integratie bereiken. Ze verlaten de stad. Ze gebruiken hetzelfde mechanisme als de blanke mensen vroeger. Het gaat trouwens niet enkel om mensen die op een of andere manier succes hebben. Daar zijn gradaties in. Vaak gaat het om mensen die een betere toekomst en een kwaliteitsvol onderwijs willen. Ze willen de stedelijke problematiek ontvluchten en ze gaan elders wonen.

De mensen in de Rand moeten goed beseffen dat dit in de toekomst zal blijven duren. Het maakt niet uit of ze dit al dan niet willen: het zal gewoon gebeuren. Ik kom daar straks nog op terug.

Die toename brengt uitdagingen met zich mee. De toename is er. Het is voor de scholen niet altijd gemakkelijk. Om die reden zetten we ook in op taalbeleid en op ondersteuning van de scholen die een taalbeleid voeren. Ik verwijs in dit verband naar de talennota, waar toch heel wat maatregelen in zijn opgenomen. Er is daarnet al verwezen naar het nieuw omkaderingssysteem voor het basisonderwijs dat we binnenkort definitief zullen goedkeuren.

Ik ben heel blij dat we de taal in die regeling als een onafhankelijke indicator hebben opgenomen. Dat betekent dat elke leerling die aan het taalkenmerk beantwoordt de school lestijden oplevert. Dat geldt niet enkel in Brussel of in de Vlaamse Rand. Dat geldt ook, bijvoorbeeld, in de streek van mevrouw Poleyn. Ze is er nu niet, maar dat zal haar zeker plezier doen.

Op die manier bieden we de scholen een enorme ondersteuning. In vergelijking met de huidige omkadering voor gelijke onderwijskansen (GOK) is dit een verbetering van het omkaderingssysteem. De jaarlijkse berekening zal het in de toekomst immers toelaten om beter op de effectieve schoolsituatie in te spelen en zal de school korter op de bal laten spelen.

Het arrest van het Grondwettelijk Hof verandert eigenlijk niets. Eigenlijk bevestigt het Grondwettelijk Hof de stelling die we in onze redenering hebben gehanteerd. Het Grondwettelijk Hof stelt duidelijk dat het in Brussel contextgebonden is. Er is geen enkel argument om hiertegen in te gaan.

Het maakt niet uit of ik al dan niet wil: ik mag gewoon niet van de Grondwet en van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Dit is trouwens begrijpelijk. We kunnen mensen, ook al spreken ze een andere taal, moeilijk

uitsluiten uit onderwijs in de streek waar ze wonen. Die mensen moeten in die streek onderwijs kunnen volgen.

Als Vlaamse Regering hebben we al een reactie op die verantwoordelijkheid geformuleerd. In het nieuwe Inschrijvingsdecreet hebben we afstand als criterium opgenomen. Ik weet dat dit het probleem van de mensen die aan de rand van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wonen, niet zal oplossen. De afstand speelt daar ook een rol. Ik heb net toegelicht waarom het begrijpelijk is dat die mensen deze keuze maken.

Het lijkt me zeer belangrijk de mensen in de Vlaamse Rand een duidelijke boodschap over te maken. Het zal in de toekomst niet minder worden. Er zal misschien een nog sterkere stijging komen. De mensen die de scholen moeten ondersteunen, zoals het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs en de pedagogische begeleidingsdiensten, moeten proactief opleidings- en ondersteuningsprogramma's voor die scholen en die leerkrachten opstellen. Ik mag dat niet doen. Dat is de vrijheid van onderwijs. Dat is echter wel wat moet gebeuren. We weten dat en we zullen die druk de komende tien jaar niet kunnen tegenhouden. Men moet de scholen en de mensen daar dus ondersteunen en voorbereiden. De goede ervaringen in Brussel en in Rand moeten veralgemeend ter ondersteuning aan de leerkrachten worden aangeboden in het kader van bijscholing en nascholing. Die beslissing moet worden genomen door de schoolbesturen en de pedagogische begeleidingsdiensten. Ook het Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs, het Gemeenschapsonderwijs en de overkoepelende organisaties voor de gemeentescholen spelen daarin een belangrijke rol.

Dat is het enige antwoord dat ik kan geven op de terechte zorgen die leerkrachten hebben. De problemen en uitdagingen zijn er en zullen niet kleiner worden. We kunnen ons dus maar beter voorbereiden om die uitdagingen aan te pakken. Dat is de boodschap die ik vandaag wil geven.

Die anderstalige mensen die in die Rand gaan wonen, moeten Nederlands spreken op school en ook het best thuis om ervoor te zorgen dat hun kinderen in het Nederlands opgroeien. Daar wil ik geen misverstand over laten bestaan. We moeten echt inzetten op het Nederlands. Het is niet omdat men anderstalig is in Brussel en in de Rand gaat wonen, dan men daar ook anderstalig moet zijn. Men moet zich dan engageren om Nederlands te leren. Ook daarin spelen de scholen opnieuw een belangrijke rol.

Het Vlaams Verbond heeft een steekproef gedaan. Zij hebben misschien een andere definitie van anderstaligheid gehanteerd. Hun methode is ons niet bekend. De cijfers die wij hebben over anderstalige leerlingen zijn transparant. Zij zijn gebaseerd op het Financieringsdecreet. Er worden vragen gesteld over de gezinstaal. Het gaat om een verklaring op eer. Er zijn ook andere indicatoren die meetellen. Het klopt echter dat anderstaligheid geen eenduidig ja/nee-gegeven is. Daar ben ik het absoluut mee eens.

Er is echter wel een definitie bepaald in het Financieringsdecreet: de gezinstaal wordt als niet Nederlands beschouwd als de leerling in het gezin met niemand of in een gezin met drie gezinsleden, de leerling niet meegerekend, met maximum één gezinslid Nederlands spreekt. Broers en zussen worden als één gezinslid beschouwd. Er is echter iets dat ik niet begrijp. De mensen die in de Rand wonen, hebben geen objectieve reden om te liegen of valse verklaringen af te leggen over de vraag of hun thuistaal al dan niet het Nederlands is: ze hebben sowieso recht op onderwijs.

In Brussel is dat anders omdat daar een voorrangsregeling is. Daar hebben we het geobjectiveerd. Men heeft gedurende twintig jaar gezegd dat we dat niet konden. Ik heb gezegd dat dat juridisch wel mogelijk was. Ik ben nog altijd blij dat ik daar zelf, tegen het advies van vele mensen in, heb doorgezet. Het Grondwettelijk Hof heeft me gelijk gegeven. In de Rand kunnen we dat echter niet doen. Ik zie geen enkele objectieve reden waarom mensen die in de Rand wonen, zouden zeggen dat ze thuis Nederlands spreken terwijl dat niet het geval is. Dat is in hun eigen nadeel voor de ondersteuning van hun kinderen. Ik wil de

scholen, de directeurs en het Vlaams Verbond er dan ook op wijzen dat ze op het moment dat die kinderen worden ingeschreven, heel goed de draagwijdte daarvan moeten uitleggen. Die vraag wordt niet gesteld om mensen uit te sluiten, maar om extra ondersteuning te krijgen. De scholen en directeurs hebben er alle belang bij om de ouders dat goed uit te leggen op het moment dat zij hun kinderen inschrijven. Dat lijkt me een veel belangrijkere opdracht.

Er zit wel wat verschil op de cijfers, maar ik denk toch dat onze cijfers kloppen en die andere niet. Men moet altijd opletten met perceptie en met cijfers. In het kader van de jeugdbarometer hebben we dat ook vastgesteld. Er is soms een discrepantie van een aantal procent tussen wat de jeugdleiders zeggen en wat objectief uit de cijfers blijkt.

Scholen die zijn gelegen buiten LOP-werkingsgebied (lokaal overlegplatform), kunnen sinds 1 september 2011 ook een engagementsverklaring toevoegen over het positieve engagement van de ouders. Dat was al mogelijk in LOP-gebieden, maar kan nu ook in niet-LOP-gebieden. Er moet wel een akkoord zijn van twee derde van de scholen in die gemeente.

Het is belangrijk om te sensibiliseren. We kennen allemaal de limieten van die engagementsverklaringen. Bij lokale overheden die een aanbod doen in het kader van brede school, smelten heel wat problemen weg. Veel mensen willen immers dat hun kinderen Nederlands leren. Alleen moet het aanbod beter worden uitgebreid. We moeten misschien ook hier ook het politiek correct denken durven doorbreken. We hebben dat al gedaan in de talennota door te zeggen dat kinderen die niet voldoende Nederlands kennen, een extra curriculum Nederlands moeten volgen.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers: Minister, ik dank u voor de bijkomende toelichting. Over een aantal zaken wisten we op voorhand wat het antwoord zou zijn. We moeten de situatie echter nauwkeurig opvolgen om desgevallend bij te sturen. Ik ga niet discussiëren over de cijfers. Het is echter wel frappant dat er zo'n verschil op zit. Die cijfers zijn toch essentieel wanneer daar beleidsbeslissingen op gebaseerd worden.

Ik wil ook nog even verwijzen naar de problematiek van een aantal gemeenten in de Rand die zeer dicht bij het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest liggen. Ik volg de redenering die u opbouwt inzake de engagementsverklaring in het kader van brede school enzovoort. Precies dat aantal leerlingen uit het Brusselse Gewest of uit een uithoek van 100 of 200 meter, waar men de grens niet ziet, dat in de Rand naar school gaat maar in het Brusselse Gewest leeft en woont, vormt een probleem. Ik zeg niet dat u de cijfers minimaliseert en als men ze globaal bekijkt, zijn ze niet zo ingrijpend, maar als men naar bepaalde gemeenten en bepaalde scholen kijkt, is dit werkelijk dramatisch. We kunnen ze dus niet onder de mat vegen. In sommige scholen gaat het over 70 procent.

Mevrouw Pehlivan, uiteraard is het de bedoeling en zijn we blij dat die mensen kiezen voor het Nederlandstalig onderwijs en uiteraard biedt dat op termijn, en voor Vlaanderen en voor de betrokkenen, meer kansen, maar het moet leefbaar blijven. De situatie verschilt van die in Gent en Antwerpen, waar de algemene taalcultuur toch wel dezelfde is. Hier is het anders: er zijn verschillende talen en een echte taalgrens. Dat is net het verschil met die andere grootsteden waar die problematiek zich ook voordoet, maar op een andere manier wordt gepercipieerd.

Minister, ik zou willen vragen om dit van zeer nabij te blijven volgen, bij wijze van spreken jaar per jaar. Ik blijf ook zitten met de vraag over de registratie. Mensen uit het onderwijsveld zeggen mij dat de ouders van een kleuter een verklaring moeten afleggen die genoteerd wordt en gecatalogeerd. Als die kleuterschool verbonden is aan een lagere school en een secundaire school, dan geldt die ene verklaring voor vijftien jaar. Als er een fout inzigt, dan zit die voor vijftien jaar in het systeem. Minister, ik vind dat concreet moet worden nagegaan hoe dit kan worden aangepakt met bijvoorbeeld een vervolgsysteem of noem maar op. Soms wordt

iemand voor vijftien jaar op één manier gecatalogeerd. Ik denk dat hier ook een mogelijke verklaring voor de verschillen in cijfers ligt.

Dat is spijtig. Het gaat niet over hoeveel leden er in een jeugdbeweging zijn en hoeveel voetballers in een sportclub, maar over hoe we het onderwijs organiseren en zo komen we tot kwaliteitsbewaking. Ik zou willen pleiten voor een zeer nauwkeurige registratie, voor exacte cijfers om dan de gepaste beleidsbeslissingen te kunnen nemen. Ik denk dat dit nog wat ontbreekt. Alle andere maatregelen in het nieuwe Inschrijvingsdecreet en omkaderingsdecreet hebben wij mee ondersteund, maar we willen toch wel een strikte monitoring voor de toekomst.

De voorzitter: De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem: Voorzitter, minister, ik heb een paar bedenkingen.

U hebt in feite niet veel toegevoegd aan wat u in september in de andere commissie hebt gezegd. U hebt in het begin gezegd dat we er ons zullen moeten bij neerleggen dat het fenomeen alleen nog maar zal toenemen. Het neemt niet alleen toe – de stadsvlucht is er –, maar er zijn ook de bevolkingsprognoses voor onder meer Halle-Vilvoorde en Vlaams-Brabant. Die zeggen dat in de Vlaamse Rand de stijging lager ligt dan het Vlaamse gemiddelde. Binnen die context neemt de groep anderstaligen alleen maar toe. Dat betekent dus dat Nederlandstaligen steeds meer wegtrekken en dat hun plaats wordt ingenomen door anderstaligen. Het is niet zo dat de bevolking in Halle-Vilvoorde spectaculair stijgt, maar dat de samenstelling van de bevolking op basis van taal, verandert. Het zal dus inderdaad zo zijn dat het nog veel moeilijker zal worden. De vraag is dan welke instrumenten scholen ter beschikking hebben om ervoor te zorgen dat het Nederlandstalig onderwijs nog Nederlandstalig onderwijs blijft. We werken natuurlijk met gemiddelden, maar er is een grote diversiteit: Galmaarden is Vilvoorde niet en Vilvoorde is Sint-Pieters-Leeuw niet. Als er scholen zijn waar 70 tot 80 procent anderstalig is en zelfs het Nederlands niet begrijpt, dan is het moeilijk om onderwijs te verschaffen. Begin dan maar eens onderwijs te geven.

De wijze waarop anderstaligen toestromen in ons Nederlandstalig onderwijs maakt ook deel uit van de ontnederlandsing. Het zou absoluut geen goede zaak zijn indien daardoor ook de school en de schoolomgeving beginnen te ontnederlandsen. Dat mag nu net niet de bedoeling zijn. In die zin hebben een aantal scholen misschien te weinig instrumenten om daar iets aan te doen. U zegt dat de voorrangsregeling niet kan worden uitgebreid. Op die manier schieten we onszelf natuurlijk in de voet.

Minister, wij hebben altijd gepleit voor taalbadklassen. Ik vind dat men toch de taal moet beheersen als men in ons onderwijs binnenkomt. Als men vaststelt dat men de taal niet kan beheersen, zou men moeten kunnen zeggen: “Stop. We gaan u een jaar intensief Nederlands aanleren en ondertussen misschien nog een aantal andere vaardigheden, en dan begint ge aan uw curriculum.” Dat zal dan misschien een jaar duren. Maar dat betekent niet dat men een jaar kwijt is. Liever dat dan – ook al is er een goede omkadering – leerlingen jaar na jaar met de hakken over de sloot mee te slepen. We zouden er toch beter voor zorgen dat ze de taal op een deftige manier beheersen en pas dan aan het eigenlijke curriculum laten beginnen. Dat zou ook voor hen veel beter zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Mijnheer Segers, ik deel uw analyse in grote mate. Maar op één punt neem ik een beetje afstand. Ik ben er absoluut niet van overtuigd dat een verregaande ontnederlandsing op zich de kwaliteit van het onderwijs in het gedrang brengt. Dat neemt niet weg dat mijn fractie bijzonder bezorgd is over de ontwikkelingen in de Rand. Minister, u weet dat. Ik heb u daarover al meerdere keren aangesproken.

Minister, u zegt dat wij moeten leren omgaan met de realiteit van de ontnederlandsing en de anderstaligheid. Maar uit uw antwoord blijkt dat u de realiteit ook voor een deel ontkent. U

hebt al een aantal kansen gehad om aan die realiteit tegemoet te komen, onder meer met het Inschrijvingsdecreet en nu met de omkadering. Daarvan moeten we nog de uitkomst afwachten.

U zegt dat we een afstandscriterium hebben ingebouwd. U hebt nu zelf gezegd dat het niet overall even relevant is omdat het in elkaar overvloeit. Ik ben het daarmee eens. Maar het grote verschil met Brussel is dat u daar een instrument hebt om het aantal anderstaligen in een school of klas te beperken en zo het evenwicht te bewaren. Zo kunt u ervoor zorgen dat dit de draagkracht van een school niet overschrijdt. Die mogelijkheden hebben we niet in de Rand. Maar we hadden vroeger met de omkadering van gelijke onderwijskansen een element in de benadering van TNN. Minister, ik heb met u al eens deze discussie gevoerd. Ik herinner mij ook de opmerkingen van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten (OVSG) daarover. Zij gaven ook aan dat het voor hen onvoldoende duidelijk is dat het afschaffen van TNN als GOK-indicator voldoende garanties biedt.

Het Inschrijvingsdecreet geeft nog een andere afbakening. Met betrekking tot de lokale overlegplatforms waren er een aantal bepalingen, onder andere het systeem van de dubbele contingentering. Ook dat is niet van toepassing op de Rand omdat die LOP's daar noodzakelijk zijn waar vandaag al een capaciteitsprobleem bestaat. U hebt dat niet willen veralgemenen naar alle steden en gemeenten.

Wij blijven bezorgd over het feit dat er vandaag geen instrumenten zijn om het aantal anderstaligen in een klas op de een of andere manier te beperken. Ik bedoel dat positief, met de bedoeling om ervoor te zorgen dat er een goede spreiding is over de scholen van de anderstaligen of van mensen die thuis geen Nederlands spreken. Ik ben ervan overtuigd dat dit ook de zorg is van de mensen van de N-VA.

Minister, u ontkent voor een deel de realiteit omdat u zegt dat er nu meer anderstaligen in de Rand komen wonen. Maar uit het antwoord op schriftelijke vragen die wij hebben gesteld, blijkt dat er nog steeds meer kinderen moeten worden geweigerd, ook in de Rand. Het gaat dan over scholen in Vilvoorde, Halle en Sint-Genesius-Rode. Dat kondigt volgens mij een capaciteitsprobleem aan. Ook de Rand wordt daarmee geconfronteerd.

Wat zou nu de oplossing kunnen zijn? U moet beginnen bij het capaciteitsprobleem in Brussel. U moet dat aanpakken. U zegt dat de kinderen vooral in de Rand wonen. Maar u mag toch niet ontkennen dat het aandeel Brusselaars in scholen in de Rand de voorbije jaren is gestegen. Dat heeft vast heel veel te maken met de capaciteitsproblematiek. Er kan al heel veel worden opgevangen als u bijkomend zou kunnen en willen inzetten op de capaciteitsuitbreiding in Brussel. Ik weet dat u dat doet. Maar ik denk, minister, met alle respect, dat dit onvoldoende zal zijn.

Ik dacht ook vernomen te hebben dat de rand- en taaluren zouden worden geïntegreerd in de volledige omkadering. Ik hoop dat er dan op de een of andere manier een sleutel of mechanisme kan worden ingebouwd waarbij die ondersteuning teruggaat naar daar vanwaar zij kwam: de Rand rond Brussel.

Ik ben ervan overtuigd dat ik nog niet alle aspecten heb benadrukt. Ik wilde toch het pleidooi van de heer Segers ondersteunen, met dat verschil dat ik denk dat dit geen gemiste kans is voor de kwaliteit van het onderwijs. Ik denk dat het juist een opportuniteit is. Maar het is wel waar, minister, dat wij uw absolute aandacht nodig hebben om ervoor te zorgen dat de problematiek niet verziekt en dat scholen en leerkrachten op een goede manier kunnen omgaan met dit gegeven. Ik ondersteun uw pleidooi dat ook pedagogische begeleidingsdiensten van de verschillende netten daarop moeten inzetten. Misschien kunt u er eens over nadenken hoe u er als minister voor kunt zorgen dat die 'awareness' daar nog meer aanwezig is. Ik weet ook niet in welke mate de financiering bij de pedagogische

begeleidingsdiensten daarvoor voldoende is uitgebouwd, en in welke mate er daarvoor voldoende expertise aanwezig is.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mevrouw De Knop, u zegt dat het niet waar is dat de ontnederlandsing de kwaliteit van het onderwijs doet dalen. Maar er is het simpele feit, dat ook door de heer Van Hauthem werd aangehaald, dat, als je vooropstelt dat ons onderwijs Nederlandstalig is en dat het aanleren van de standaardtaal, het Nederlands, een vereiste is, en je krijgt een pak niet-Nederlandstaligen binnen, je daar dan energie in moet stoppen die je niet op andere domeinen kunt inzetten. Je krijgt gewoon een objectieve verzwaring van de last. Daar kun je niet onderuit.

De stedelijke problematiek is niet zomaar een gegeven, zoals de gravitatiewet die op ons afkomt. De stedelijke problematiek is voor een groot deel het gevolg van beleid of van een gebrek aan beleid in Brussel. De uittocht uit de stad ligt voor zowel nieuwe als oude Belgen, zoals minister Smet zegt, in dezelfde lijn. Maar kijk naar het beleid van de heer Moureaux in Sint-Jans-Molenbeek en naar de lage kwaliteit van de openbare diensten in Brussel door het gebrek aan coördinatie in de negentien gemeenten, of kijk naar de slechte ruimtelijke ordening in Brussel – dan weet je meteen waarom gezinnen de stad ontvluchten, hoewel men toch meestal zegt dat wonen in de stad goedkoper en interessanter is.

Minister, u wijst op de belevingswereld van de mensen. In de belevingswereld van de mensen bestaat de grens tussen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Rand niet. Minister, u hebt daarin volkomen gelijk. Maar het moet worden opgemerkt, zoals ook de heer Segers zei, dat het toch eigenaardig is dat het in die belevingswereld altijd in één richting gaat: van Brussel naar de Rand. Als die grens niet bestaat in de belevingswereld, zou het evengoed in de andere richting kunnen gaan: van de Rand naar Brussel. Maar dat gebeurt niet. Als je het argument gebruikt dat er geen grens is, moet je kunnen aantonen dat beide richtingen elkaar compenseren. Dat is blijkbaar niet het geval.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, naar het schijnt zouden 20.000 kinderen die in de Vlaamse Rand wonen, naar het basisonderwijs gaan in Brussel. Dat zijn cijfers van de Franse Gemeenschap.

De heer Boudewijn Bouckaert: We hebben die cijfers gekregen van professor Janssens van de VUB.

Minister Pascal Smet: Inderdaad, 20.000 kinderen die in de Rand wonen. Mevrouw De Knop, als er de komende jaren 18.000 extra plaatsen in Brussel moeten komen, dan is dat te kort door de bocht, maar het is wel min of meer hetzelfde cijfer. U denkt dat we door de capaciteit van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel uit te breiden, alle problemen zullen oplossen. Dat is een illusie, want het is niet zo simpel.

Ik zal u een anekdote vertellen van iemand die ik heel goed ken, mijn chauffeur. Dat is een nieuwe Belg van lang geleden. Hij woonde oorspronkelijk in Brussel. Zijn kinderen gaan naar het Nederlandstalig onderwijs. Zoals vele anderen heeft hij zijn kinderen naar het Nederlandstalig onderwijs in de Rand gestuurd omdat hij vond dat ze daar gemakkelijker Nederlands konden leren. Hij wou dat zijn kinderen tweetalig waren. Dat is een heel goede reflex.

Het is ermee geëindigd dat hij nu ook in de Rand woont. Ondertussen spreekt hij Nederlands. Dat is een mechanisme. Die kinderen hadden plaats in een school in Brussel, er was voor hen geen capaciteitsprobleem, maar dat is een mechanisme dat speelt. Vroeger heeft het bij de Belgen gespeeld en nu speelt het bij de nieuwe Belgen. Het is een mechanisme van een andere orde. Er spelen aspecten van stedelijkheid, hoewel Brussel al bij al toch een niet al te kindvriendelijke stad is. Het is een stad die veel meer troeven heeft, die ze niet uitspeelt. Niemand zal dat ontkennen. *(Opmerkingen van mevrouw Irina De Knop)*

Dat is toch zo, mevrouw De Knop. Ik heb niet de gewoonte om mijn kop in het zand te steken en zwans te vertellen. Ik weet dat sommigen in Brussel graag zwanzen, maar dat is niet mijn gewoonte. Over serieuze onderwerpen zwans je niet. Als het gaat om serieuze onderwerpen zorg je dat je die aanpakt. Veel mensen wonen graag in Brussel, maar tegelijk wordt vastgesteld dat er enorm veel mogelijkheden zijn die niet worden benut. Dat leidt ertoe dat mensen Brussel verlaten. Dat kun je toch niet ontkennen. Mevrouw De Knop, u ontkent dat nu plotseling, alsof het ‘paradise on earth’ is in Brussel. Het is heel vreemd dat u dat zegt.

Ik wil met u niet in polemiek treden, maar denken dat een capaciteitsuitbreiding in Brussel de problemen zal oplossen in de Rand, is te simpel geredeneerd. Dan ben je jezelf blaasjes aan het wijsmaken.

Mevrouw De Knop, in een nieuw omkaderingssysteem hebben we thuistaal Nederlands als een afzonderlijke indicator opgenomen om niet alleen in de Rand, maar in heel Vlaanderen de scholen extra middelen te geven om precies daarmee te kunnen omgaan. We willen de bestaande expertise bundelen en veel meer in Vlaanderen ter beschikking stellen. Sommige zaken die u vraagt, doen we al met de Vlaamse Regering, goedgekeurd en uitgevoerd. We doen daar dus iets aan.

Ik ben het absoluut eens met de vraag naar monitoring. We moeten dat jaarlijks opvolgen en we zullen dat ook doen. Ik zal nadenken over hoe het zit met die scholen, maar ik zal de schooldirecteurs oproepen om, als ze denken dat ouders verkeerde informatie geven, ervoor te zorgen dat ze de juiste informatie geven. Dat is ook de taak van een directie. Ze hebben er ook belang bij in de Rand, want ze krijgen extra middelen.

Het is hetzelfde met de schooltoelage. Er zijn ouders die niet zeggen dat ze een schooltoelage krijgen. De directie moet er wel achter zitten dat die informatie wordt gegeven. Ik weet dat het niet altijd vanzelfsprekend is om dat te zeggen. Het geeft wel extra middelen voor de school. Er ligt een verantwoordelijkheid bij het bestuurlijk vermogen van de school om daarmee om te gaan. Die gegevens worden lokaal ingevuld, en niet door ons. Dat is een eeuwig probleem.

Maar ik ben het absoluut eens met de vraag die de heer Segers stelde over de monitoring en de opvolging. Ik vind dat we dat inderdaad moeten doen. Ik minimaliseer dat niet, we moeten dat goed opvolgen.

Sommigen in deze commissie zullen van mij niet hebben verwacht dat ik zo’n groot verdediger en voorstander van de talennota was, maar dat is wel zo. Ik vind dat mensen die in de Rand gaan wonen, Nederlands moeten bijleren, zeker als het gaat om kinderen die problemen hebben om Nederlands te kennen. Dat is in hun eigen belang. Meer nog, veel van die mensen willen dat ook. Ik noem dat het doorbreken van het politiek correcte denken. Ze zijn daar niet boos om. In plaats van op woensdagnamiddag in de zetel te liggen, maken ze wandelingen, en al wandelend leren ze Nederlands. Daar hebben ze geen problemen mee.

We moeten daar wat stringenter in worden. Die stap heeft deze Vlaamse Regering gezet en daar ben ik blij om.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de dames De Knop en Vanderpoorten, door de heer Segers, de dames Pehlivan en Deckx, de heer Delva, mevrouw Helsen, de heer De Meyer en mevrouw Vermeiren, en door de heer Wim Van Dijck werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de werking van de vzw Eureka en de integratie van specifieke lesmethoden voor kinderen met dyslexie in het reguliere onderwijs
- 1009 (2011-2012)**

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Mijn vraag om uitleg is een afgeleide van het werkbezoek dat onze commissie enkele weken geleden heeft gebracht aan Eureka in Kessel-Lo. Ik heb deze vraag op de agenda laten plaatsen omdat we daar allemaal heel wat hebben bijgeleerd. Het betreft een tweeledige problematiek.

Wat me ter plaatse vooral trof, was de getuigenis van verschillende oud-leerlingen en leerlingen. We kwamen tot de conclusie dat nogal wat scholen in Vlaanderen niet weten hoe ze met dyslexie, dyscalculie en dergelijke moeten omgaan. Minister, u hebt al op belangrijke wijze ingezet op bijkomende middelen voor ondersteunende computerprogramma's. Dat is een heel positief signaal.

Volgens de aanwezigen daar mogen bepaalde leerlingen in veel scholen in Vlaanderen die ondersteunende techniek zelfs niet gebruiken. Redenen die daarvoor werden gegeven, waren onder andere dat men een beetje weigerachtig staat tegenover het bijsturen, maar ook dat men angstig is voor de reacties van medeleerlingen en hun ouders: er is er eentje dat een ondersteunend computerprogramma mag gebruiken en daardoor betere resultaten haalt. Dat is compleet uit de context gerukt, maar daar kwam het wel op neer.

De mensen die in Eureka terechtkomen, zijn voor een groot deel jongeren die niet meer weten waar ze nog naartoe kunnen voor de nodige ondersteuning. Degenen die geluk hebben, komen bij Eureka terecht. Eureka is een school waar kinderen gedurende een bepaalde periode worden bijgestuurd. Ze leren om te gaan met ondersteunende technieken, en stromen nadien terug in in het regulier onderwijs. Daar wordt dagelijks een belangrijke expertise opgebouwd en bijgestuurd aan de hand van praktijkgerichte voorbeelden. Dan gaat het om meer dan louter lesgeven, maar ook om innovatief zijn, expertise opbouwen enzovoort.

Wat we ook aan de weet zijn gekomen, is dat er een hiaat is in de lerarenopleiding over het omgaan met dyslexie en aanverwante problemen. Er was een jongedame die een lerarenopleiding lichamelijke opvoeding (lo) volgt. Ze vertelde dat het dyslexieprobleem daar nauwelijks aan bod komt. Dat was niet alleen zo in de lerarenopleiding lo – daar kon ze nog begrip voor opbrengen –, maar ook in alle andere opleidingen, die meer met taal en zo te maken hebben.

We moeten de gedachtewisseling aangaan over hoe we met al die zaken moeten omgaan.

Ik heb daarover een aantal vragen. Een: de school moet middelen uit sponsoring en schenkingen halen. Eureka past in geen enkel subsidieerbaar hokje. Nochtans is het essentieel dat de daar ontwikkelde expertise wordt ontwikkeld en blijft behouden. Er is een groot verschil tussen expertise ontwikkeld op het terrein en kennis vergaard in een onderzoekscentrum. Hoe wilt u dat aanpakken? Twee: in welke mate kunnen wij ervoor zorgen dat scholen en leerkrachten de methodes die noodzakelijk zijn voor de ondersteuning van mensen met dyslexie en dyscalculie ook echt aanwenden? Dat gebeurt immers niet overal. Drie: hoe kan dat beter worden geïntegreerd in de lerarenopleiding? Vier: in welke mate kan een leerling het recht opeisen om de bestaande hulpmiddelen in het reguliere onderwijs te mogen gebruiken? Wij kunnen wel geld vrijmaken voor computerprogramma's en andere ondersteuningsinstrumenten, maar die moeten dan ook worden gebruikt. Een informatie- en sensibiliseringscampagne is op dat vlak echt nodig. Bent u daartoe bereid?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, collega's, ik houd het kort, want het probleem is perfect geschetst. Ook ik nam deel aan het bezoek, en wij hebben er prachtige zaken gezien. De eerste zinnen van het betoog van de directrice luiden zo: "Ik draag een bril. Stelt u het even zo voor dat ik als leerling op een school wordt verboden om mijn bril te dragen. Dat zou mijn mogelijkheden ernstig beperken. Iets gelijkaardigs gebeurt met kinderen met dyslexie die niet worden geholpen."

Het probleem van dyslexie is natuurlijk complexer. Het probleem wordt nog altijd niet ten volle onderkend. Kunt u mij zeggen hoe de fantastische expertise die wij daar hebben kunnen ervaren in het reguliere onderwijs kan worden geïmplementeerd? Er zijn zoveel verschillende begeleidingsvormen dat ik niet onmiddellijk weet hoe dat in het gewoon onderwijs aan bod moet komen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit mij aan bij de vragen van de collega's. Eureka is voor veel kinderen een verademing. Wij stelden ook vast dat veel kinderen een grote afstand moeten afleggen om daar school te kunnen lopen. Voor de ouders is het ook financieel een zware dobber. Maar de leerkrachten werken met zeer veel toewijding. Mijn collega's stellen vragen over de mogelijkheden om geld ter beschikking van Eureka te stellen. Ik wil hier graag de problematiek ruimer bekijken.

Er is gewoon onderwijs en buitengewoon onderwijs. Wij vragen van het gewoon onderwijs dat het meer expertise ontwikkelt om kinderen met bijzondere noden te begeleiden. In het buitengewoon onderwijs bestaat het type 8-onderwijs waar leerlingen met leerstoornissen worden opgevangen. Hoe komt het dan toch dat wij een goed gewoon én buitengewoon onderwijs hebben, maar dat toch een school als Eureka nodig is?

Toevallig loopt vandaag een studente met mij mee die de opleiding regentaat Engels-Frans volgt. Zij bevestigt dat deze problematiek in de lerarenopleiding niet of nauwelijks aan bod komt. Zij lopen in een periode van drie jaar stages, maar pas in het laatste jaar komt deze problematiek in zeer beperkte mate aan bod. Zij wil haar eindwerk over dyslexie maken, en zal daarmee een van de weinigen zijn die daarover expertise ontwikkelt. Hoe komt het dat ons aanbod noch in de lerarenopleiding noch in het reguliere onderwijs goed aan bod komt? Hoe komt het dat de verschillende instanties met de nodige expertise niet samenwerken?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Toont deze problematiek niet aan dat wij met leezorg moeten doorgaan? De expertise die Eureka ontwikkelt, is vrij uniek. Zoals mevrouw Deckx wil ik dus vooral weten hoe wij ervoor kunnen zorgen dat die expertise op termijn niet verloren gaat. Tijdens het bezoek heb ik begrepen dat de expertise van Eureka zal verdwijnen als de directie er het bijltje bij neerlegt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, het subsidiëren van de Eureka-school maakt geen voorwerp uit van het Onderwijsdecreet XXII, noch van de dringende maatregelen die we willen nemen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, als een vorm van 'een voorafname' – dat is eigenlijk niet het goede woord – op het leezorgkader. Mevrouw De Knop, wij gaan daar trouwens mee door, en dat zal de komende weken ook duidelijk worden.

Het staat buiten kijf dat de Eureka-school al enkele decennia lang heel wat expertise heeft ontwikkeld op het gebied van onderwijs voor leerlingen met leerstoornissen. De erkenning van die expertise door de overheid heeft ertoe geleid dat de school werd erkend, zodat ze zelf studiebewijzen kan afleveren en de leerlingen niet via de examencommissie moeten gaan om hun schoolloopbaan in het gewoon onderwijs te kunnen voortzetten. Daarnaast werd de organisatie meermaals gesubsidieerd voor opdrachten inzake materiaalontwikkeling. De laatste maanden is er op vraag van de Eureka-school met mijn administratie overlegd om na te

gaan op welke wijze de school een structurele verankering zou kunnen krijgen. Dit overleg heeft nog niet tot een oplossing geleid.

De opname in de structuur van het gewoon of buitengewoon onderwijs levert, naast aspecten van voldoende omkadering, problemen op inzake het inschrijvingsbeleid van de school en het behoud van het specifieke project. Daarnaast zijn er ook fundamentele problemen inzake het behoud van de personeelsleden die momenteel in dienst zijn. Het lijkt me niet aangewezen om buiten alle geldende regels waaraan andere scholen moeten voldoen, een nieuwe soort van scholen structureel te erkennen. Dat zou een precedent creëren waarvan men de gevolgen niet kan overzien. Een oplossing is dus echt niet evident, maar het feit dat met de administratie wordt overlegd, wijst erop dat wij naar een structurele oplossing zoeken en verder willen gaan dan wij vandaag al hebben gedaan.

De methodieken die in de Eurekaschool worden gebruikt, vonden al hun weg naar andere scholen, via de materialen die met subsidies van de overheid werden ontwikkeld. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de map eerste hulp bij leerstoornissen en de map 'ICT mijn surfplank' voor het leren. Elke basisschool en secundaire school kreeg gratis een exemplaar van die mappen toegestuurd. De informatie is nu ook online en gratis beschikbaar op www.letop.be.

We hebben de expertise van de Eurekaschool en van de vzw Die-'s-lekti-kus ook gebruikt om de brochure 'Dyslexiesoftware! En nu?' uit te werken. Die brochure, die ook op de onderwijswebsite beschikbaar is gesteld, vormt een inspiratiebron voor scholen, leerkrachten en ouders om ICT-hulpmiddelen en dyslexiesoftware in de school en in de klas te implementeren voor leerlingen met ernstige problemen met schriftelijke communicatie. Op dit moment loopt een online bevraging bij 116 scholen die in 2009 en in 2010 gratis dyslexiesoftwarepakketten hebben gekregen.

Tijdens de vorige legislatuur hebben de toenmalige minister van Welzijn en de toenmalige minister van Onderwijs een protocol afgesloten. Ten gevolge van dit protocol zijn de middelen ter ondersteuning van leerlingen met dyslexie, meer bepaald 50.000 euro per jaar, vanaf 1 juli 2009 van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) naar het beleidsdomein Onderwijs overgeheveld.

In de toekenning rondes voor 2009 en 2010 hebben 116 scholen gratis dyslexiesoftwarepakketten ontvangen. In 2011 heb ik eenmalig 394.000 euro uitgetrokken om scholen gratis van dyslexiesoftware te voorzien. Op 25 en 30 maart 2011 zijn informatiesessies georganiseerd om de brochure bij ouders, scholen, centra voor leerlingenbegeleiding en begeleiders bekend te maken.

In het licht van de dringende maatregelen voor kinderen met een leerbeperking gaan we momenteel na hoe we dit zullen aanpakken. Remediërende, compenserende, differentiërende en dispenserende maatregelen (STICORDI-maatregelen) vormen een van de uitgangspunten die we aan bod laten komen. Volgens mij bieden compenserende maatregelen en ICT-hulpmiddelen leerlingen met ernstige en hardnekkige lees-, spelling- of schrijfproblemen de kans hun talenten te ontplooien en onderwijs te volgen dat bij hun capaciteiten past.

Het project Protocollering van diagnostiek in de centra voor leerlingenbegeleiding (Prodia) heeft geleid tot de ontwikkeling van een handelingsgericht protocol voor lees- en spellingsproblemen en een vermoeden van dyslexie dat in de scholen kan worden gebruikt. Dit protocol is te vinden op www.prodiagnostiek.be.

Een andere vraag is of we maatregelen kunnen nemen die leerlingen met dyslexie het recht geven hulpmiddelen te gebruiken. Dit zullen we moeten regelen in het nieuwe decreet betreffende de dringende en andere maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Zo kent iedereen meteen de titel van het nieuw decreet. De ontwerpversie is bijna klaar. Ik heb trouwens tijdens de plenaire zitting al enigszins aangekondigd dat we, parallel met Onderwijsdecreet XXII, een ontwerp van decreet zouden opstellen om de dringende bepalingen in verband met de leerzorg in op te nemen. Dit

ontwerp van decreet is bijna af. De administratie en mijn kabinet moeten het nog bespreken. Dit punt komt hierin alleszins aan bod.

De lerarenopleiding is een probleem. Ik hoor dat op allerlei plaatsen verkondigen. De opleiding is nog niet zo lang geleden hervormd. We beschikken over een evaluatiemogelijkheid. Een van de redenen waarom we aan een studieduurverlenging denken, is trouwens dat de opleiding meer aandacht besteedt aan de omgang met kinderen met een zorgproblematiek, met anderstalige kinderen en met de grootstedelijke problematiek. De hele confrontatie tussen theorie en praktijk zit niet goed. Hoewel we hier zeker naar moeten kijken, hebben we afgesproken op de resultaten van de evaluatie te wachten. We stellen momenteel het lerarencompetentieprofiel op. Dit is met de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) afgesproken. Binnen enkele maanden zal dit in verband met het Leerkrachtenloopbaanpact opnieuw aan bod komen. Dan zullen we de eigenlijke afspraken maken.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Een aantal elementen van dit antwoord stellen me tevreden. Er is overleg over de financiering. Dit lijkt me een stap in de goede richting. Ik ben me ervan bewust dat het om een vrij specifieke situatie gaat. De school lijkt me echter absoluut waardevol genoeg om het overleg voort te zetten.

In de lerarenopleiding moet hier zeker verder op worden ingezet. Indien de minister in bijkomende middelen voorziet om informatica en software aan te kopen, lijkt het me logisch dat de leerlingen en vooral de leerkrachten moeten weten hoe ze dit moeten aanbieden en hoe ze hiermee moeten omgaan. Dit lijkt me absoluut een onderwerp voor de nascholing.

Wat het recht op hulp of op ondersteuning betreft, lijkt het me een goede zaak dat er een ontwerp van decreet hierover aankomt. Op die manier kunnen we dat recht verankeren. Iedere leerling en iedere ouder zal dan goed weten wat kan en waar hij effectief recht op heeft. Dit is momenteel blijkbaar een absoluut knelpunt. We moeten zeker op dit ontwerp van decreet wachten en dan zien hoe het verder moet.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: De minister heeft in zijn antwoord heel veel informatie verstrekt. Kinderen die de diagnose autismespectrumstoornis (ASS) hebben gekregen en die een begeleiding voor geïntegreerd onderwijs (GON-begeleiding) krijgen, worden opgevolgd door mensen die voor die begeleiding instaan. Volgens de minister wordt momenteel nog overleg gepleegd over de mogelijkheden in de Eurekaschool. Misschien kunnen we de expertise van de mensen van de Eurekaschool door middel van een GON-systeem aan de school van de leerlingen verbinden.

De problematiek is enorm specifiek. We hebben leerlingen gezien die geen enkel woord op het bord kunnen lezen en voor wie de woorden door een spraakmodule op de computer worden gespeld. We hebben kinderen gezien die kunnen lezen, maar die de woorden niet kunnen schrijven. Het is allemaal zo divers dat een GON-begeleiding die ASS ondersteunt vanwege het specifieke karakter, volgens mij ook kan slaan op de specifieke begeleiding die een centrum als Eureka in verband met dyslexie biedt.

De opmerking van de minister over de lerarenopleiding is zeer terecht. Als ik echter bekijk wat allemaal in de lerarenopleiding moet worden opgenomen, kan ik enkel denken dat die leraren op termijn allemaal supermensen moeten worden. De vakkennis is de eerste vereiste. Daarnaast is er nog de zorg en de differentiatie. Ik hoop dat dit hier allemaal in kan worden gepast. Het wordt wel zeer veel voor de lerarenopleiding.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik blijf echter nog zitten met de vraag waarom het type 8 van het buitengewoon onderwijs, dat eigenlijk de

noden moet invullen van de leerlingen die nu bij Eureka terechtkomen, er niet in slaagt het gepaste antwoord te formuleren, de nodige expertise te ontwikkelen en de link tussen het buitengewoon en het gewoon onderwijs te leggen.

We beschikken momenteel over een aanbod. We stellen echter vast dat er een blinde vlek is in het gewoon onderwijs en in het buitengewoon onderwijs. Heeft de minister er zicht op hoe dat komt en waar de verschillen tussen Eureka en de scholen van het type 8 zich situeren?

Het is net vanwege dat knelpunt dat die nieuwe school is ontstaan. Die school beantwoordt niet aan alle subsidievoorwaarden. Het lijkt me echter belangrijk na te gaan hoe de bestaande scholen in heel Vlaanderen een stap kunnen zetten in de richting die Eureka al is ingegaan.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik wil nog even op die laatste vraag ingaan. In feite zouden we beter aan die scholen zelf vragen hoe het komt. Ik zal daar in elk geval rekening mee houden wanneer we een oplossing zoeken. Zelf heb ik echter geen pasklaar antwoord op die vraag.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over asbest in schoolgebouwen - 1014 (2011-2012)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, dat asbest gezondheidsrisico's kan opleveren, is ondertussen algemeen bekend. Bovendien kan er een langere periode liggen tussen het contact met de losse asbestvezels en de vaststelling van de vaak fatale aandoeningen die daar het gevolg van kunnen zijn. Daardoor kan een vals gevoel van veiligheid ontstaan, dat de urgentie van het probleem in sommige gevallen zou kunnen verdoezelen.

In Nederland is via een vragenformulier op internet onderzocht hoe het zit met asbest in de schoolgebouwen. Onlangs is het rapport daarover verschenen.

Het doel van dat onderzoek is om op termijn te komen tot schoolgebouwen die volledig asbestvrij zijn. Bij 81 procent van de geïnventariseerde scholen in Nederland werd asbest aangetroffen. In 37 procent van de gevallen werd daarbij geadviseerd om onmiddellijk een deel van het asbest te verwijderen. Als het asbest op een plaats zit waar het geen gezondheidsrisico vormt, kan een asbestbeheersplan worden opgemaakt waarin de stand van zaken jaarlijks gemonitord wordt en waarin ook wordt vastgelegd wanneer het asbest zal worden gesaneerd.

Ook bij de bouw van schoolgebouwen in Vlaanderen is in het verleden asbest gebruikt. We hebben een verouderd scholenpark, en daarom doen die problemen zich in Vlaanderen sterk voor. Minister, zou het niet zinvol zijn om ook in Vlaanderen te werken met een asbestbeheersplan voor schoolgebouwen, om op termijn alle schoolgebouwen asbestvrij te maken?

Zal het voor de scholen desgevallend mogelijk worden een tegemoetkoming te krijgen van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) voor saneringswerken waarbij asbest wordt verwijderd? Zo ja, kan dat via de verkorte procedure? Kunt u eventueel bijkomende werkingsmiddelen vrijmaken om steun via AGION mogelijk te maken voor zulke saneringswerken? In welke mate is dat al het geval? In welke mate wordt daar gebruik van gemaakt?

Met mijn vraag wil ik geen onrust zaaien. Elke onnodige onrust moet worden vermeden. Het is wel mijn bedoeling dat er zorgzaam en verantwoord wordt omgesprongen met onze

schoolgebouwen en de materialen die daar worden gebruikt. Daartoe is het belangrijk dat we in de eerste plaats een zicht hebben op de situatie in Vlaanderen. Indien nodig moeten op korte termijn acties worden ondernomen. We moeten de situatie ernstig opvolgen en er mogelijks de nodige middelen voor uittrekken.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, is het niet zo dat in ons land elke werkgever verplicht is om een inventaris op te maken van alles wat asbest bevat in een bedrijf? Op basis daarvan moet dan een beheersplan worden opgemaakt. Vallen scholen daar sowieso niet onder of is daar een afzonderlijke regeling voor? Hebben scholen dat al gedaan?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Vermeiren, ik ben blij dat u die opmerking maakt. Men moet opletten dat men de minister van Onderwijs niet alles wil laten oplossen. Men heeft soms de neiging om hem voor alles verantwoordelijk te maken. Dat is niet zo. Er is nog andere regelgeving.

Het beheer en het verwijderen van asbest valt onder het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming (ARAB). Deze federale regelgeving is ook van toepassing op alle onderwijsinstellingen in de Vlaamse Gemeenschap.

De schoolbesturen zijn als werkgever verplicht het ARAB, en overigens de hele federale wetgeving op het welzijn op het werk na te leven. Het is ook de federale overheid die dit moet controleren, niet de minister van Onderwijs.

Sinds 1994 is het verplicht een inventaris op te stellen van de plaatsen waar asbest aanwezig is en in welke vorm. Indien er asbest aanwezig is, moet er een beheersplan opgesteld worden. Scholen die niet over een preventieadviseur beschikken, doen voor het systematisch onderzoek naar asbest en het opstellen van het register rechtstreeks een beroep op een gespecialiseerde firma.

Scholen die concrete plannen hebben om tot asbestverwijdering over te gaan, kunnen hiervoor een subsidieaanvraag indienen bij AGION. Het verwijderen van asbest is subsidiabel als onderdeel van renovatiewerken aan schoolgebouwen en is voor het vrij gesubsidieerd onderwijs mogelijk via een verkorte procedure of via een afwijking op de chronologie van de wachtlijst.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik wil u niet voor alles verantwoordelijk stellen. Op dat vlak wil ik u dan ook geruststellen.

Wat u zegt over de federale wetgeving en over de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, is correct. Toch denk ik dat u en uw administratie schoolbesturen daarvoor opnieuw mogen sensibiliseren. Dat lijkt me niet onnodig. Mensen in schoolbesturen, meestal vrijwilligers, worden met zoveel opdrachten en taken geconfronteerd dat een herinnering zeker eens mag. Enige sensibilisatie is hier ook op haar plaats.

Ik verwijs naar mijn vraag van een aantal weken geleden over de loden waterleidingen. Ook daar is er de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Ik heb u toen gesuggereerd om eens na te denken wat er kan gebeuren op het vlak van sensibilisatie. Intussen is er op Schooldirect een bericht verschenen met de vraag om die problematiek te bekijken.

We moeten geen onrust zaaien over asbest en het probleem niet groter maken dan het is. Het lijkt me echter wel zinvol dat ook de minister van Onderwijs via zijn administratie opnieuw aandacht vraagt voor dit thema. Dat is niet zo'n verschrikkelijk grote inspanning.

Wat de middelen van AGION betreft, is de situatie me bekend. Die verkorte procedure lijkt me bijzonder zinvol. Wanneer ze op de reguliere wachtlijst moeten komen om die

werkzaamheden uit te voeren, dan kan het lang duren. Ik pleit ervoor dat scholen die verantwoordelijkheid willen nemen, worden aangemoedigd via die versnelde procedure.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik heb daar niets aan toe te voegen. De heer De Meyer heeft dat goed verwoord. Sensibilisatie mag, maar we moeten ook niet zorgen voor onnodige onrust. De gezondheid van de leerlingen en leerkrachten is natuurlijk wel belangrijk.

De voorzitter: Het ARAB is federaal, milieuvergunningen zijn Vlaams. Er zijn gevallen geweest van luiken van bedrijven. Volgens het ARAB moesten die open staan. Volgens de Milieuadministratie moesten die gesloten zijn.

Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan stagescholen
- 1016 (2011-2012)**

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Lerarenopleidingen zijn verplicht stages te organiseren. Scholen zijn echter niet verplicht om stagiairs op te nemen. De lerarenopleidingen zijn bijgevolg afhankelijk van de goodwill van scholen om stageplaatsen voor hun studenten te vinden. Dit betekent dat er vandaag nogal veel tijd gaat naar het rekruteren van de nodige stageplaatsen, energie die beter besteed zou kunnen worden in pedagogisch-didactisch handelen.

Het wordt alsmáar moeilijker om scholen te vinden die nog bereid zijn om stagiairs op te nemen. Zeker secundaire scholen zouden niet meer open staan voor stages. Veel scholen wijzen naar de afschaffing van de mentoruren om niet meer als stageschool te kunnen of willen fungeren.

We zijn het er allemaal over eens dat stage en de daarmee samenhangende stagebegeleiding van het grootste belang zijn in het curriculum van de student. Leersucces wordt immers onder meer bepaald door de reflectievaardigheid van de student en de begeleiding die hij daarbij krijgt. Het gebrek aan stagescholen lijkt mij dan ook een onderwerp dat onze aandacht verdient, te meer ook omdat de lerarenopleidingen de alarmklok luiden over deze problematiek.

Minister, hebt u weet van het tekort aan stageplaatsen? Kan het aanbieden van een minimum aan stageplaatsen per school in het leerplichtonderwijs verplicht worden? Moeten we daar met andere woorden toe overgaan? Is het belonen van scholen die het opgelegd minimum overschrijden, een haalbare incentive?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, in een vorige vraag werd gesteld dat de opleiding van leerkrachten toch wel uitzonderlijk belangrijk is. Ik denk dat iedereen deze mening deelt.

Minister, een van de elementen is toch ongetwijfeld kwaliteitsvolle stages te kunnen doorlopen. Ik zeg niet dat u moet terugkomen op uw vroegere beslissing over de financiële tegemoetkoming, maar u zult wel moeten zoeken naar prikkels om leerkrachten aan te zetten om meer ontvankelijk te zijn voor stages. De situatie die we vandaag meemaken, kunnen we niet tolereren.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit me graag aan bij deze vraag omdat stages in de scholen een bijzonder heikel punt zijn. Er zijn een aantal scholen waar het heel moeilijk is om binnen te geraken en een plaats te krijgen. Ik heb zelf jaren stagiairs begeleid, dus ik weet wat het betekent om gedurende weken stagiairs te moeten begeleiden als je eenuurs- of tweeuursvakken geeft. Het is niet erg motiverend voor de leerlingen, en de begeleidende leerkracht steekt enorm veel tijd en energie in de begeleiding van de stagiair en in het controleren van voorbereidingen. Het vraagt misschien soms te veel van heel wat scholen, leerkrachten en ook leerlingen.

Minister, hoe zouden we tot een betere mix kunnen komen zodat de studenten toch hun stiel op de werkvloer kunnen leren, maar dat de werkdruk en planning aanvaardbaar zijn voor iedereen?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, collega's, er loopt momenteel een evaluatie van het decreet voor de lerarenopleiding en wij wachten op die resultaten. Het is interessant om in de evaluatie ook te kijken naar de manier waarop de stages worden ingevuld. Bij de bespreking van het nieuwe decreet waren wij er ons van bewust dat er veel stage moest worden gelopen en dat dat wel eens een probleem zou kunnen zijn. Om een goede leerkracht te kunnen zijn, moet je natuurlijk ook de kans krijgen om het vak in te oefenen op school. Aangezien er heel veel verwacht wordt van leerkrachten, is het ook wel interessant dat leerkrachten in opleiding kennis zouden maken met andere instanties waar zij nadien ook mee in contact zullen komen. Dat kan ook een onderdeel uitmaken van de stages die studenten doen tijdens hun opleiding.

Ik weet niet of het in de evaluatie is opgenomen om na te gaan hoe die stages worden ingevuld. Lopen de leerkrachten in opleiding ook stages in andere instellingen dan onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld bij het CLB, binnen de bijzondere jeugdzorg? Tijdens hun loopbaan zullen zij ook met die organisaties te maken krijgen. Het is goed dat zij die zouden leren kennen.

Doorheen de jaren is het aantal stage-uren opgedreven. Wordt er in de evaluatie nagegaan of het echt nodig is om studenten zoveel stage te laten lopen en of er een afbouw wenselijk is?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit me voor een deel aan bij de vraag over de stageplaatsen, maar ik zou de vraag willen opentrekken.

Ik heb hier een advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over stages en kansengroepen. Ik ga het advies niet voorlezen, maar er staan heel wat punten in waar we in de nabije toekomst misschien aandacht aan moeten schenken.

Er zijn problemen met stages bij de lerarenopleiding, maar er zijn ook problemen met stages in andere opleidingen. Specifiek voor de lerarenopleiding worden sommige kansengroepen met zeer specifieke problemen geconfronteerd. Er zijn een aantal vooroordelen. Het is al moeilijk om een stageplaats te vinden, maar als je uit een bepaalde kansengroep komt, dan worden ze met dubbele problemen geconfronteerd.

Ik zou daar ook uw aandacht voor willen vragen bij de evaluatie van het decreet voor de lerarenopleiding. De instroom in de lerarenopleiding is al klein, we zullen die jongeren dus nodig hebben. Als mensen die opleiding willen volgen, van welke groep ze ook komen, dan moet er misschien toch wel specifieke begeleiding zijn.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, in 2010 is mij een tekort aan stageplaatsen gesignaleerd. Het afschaffen van de mentoruren werd toen ook als verklaring gegeven, evenals het feit dat scholen hun verantwoordelijkheid niet meer zouden opnemen. Ik heb toen

beslist een taskforce stages op te richten, waarin de lerarenopleidingen, de inrichtende machten en de overheid vertegenwoordigd zijn.

Uit de bijeenkomsten kunnen we leren dat er effectief een problematiek is waarbij verschillende elementen een rol spelen: met de omvorming van de lerarenopleidingen in 2006 is de praktijkcomponent binnen alle lerarenopleidingen sterk toegenomen; het aantal studenten in de lerarenopleidingen is toegenomen; sommige scholen halen effectief het afschaffen van de mentoruren als verklaring aan waarom ze niet meer of minder willen participeren; andere scholen klagen de administratieve overlast aan, doordat alle lerarenopleidingen andere manieren van werken en andere codes gebruiken. We proberen nu alle problemen te objectiveren en daarvoor een oplossing aan te reiken in gezamenlijk overleg met de lerarenopleidingen en de inrichtende machten.

Zo proberen de lerarenopleidingen hun werkzaamheden op elkaar af te stemmen en zal er binnenkort een werkgroep van start gaan met het doel één geïntegreerd elektronisch systeem te creëren om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Dat bestaat nu nog niet. Lerarenopleidingen melden ons dat het kleuteronderwijs en het basisonderwijs verwaarloosbare problemen geven, maar dat de problemen zich vooral voordoen in het secundair onderwijs, in sommige regio's en in sommige vakken. Die regio's en vakken willen we gezamenlijk in kaart brengen en zien wat daarvan de oorzaken zijn. Bedoeling is om de beste remedie te vinden.

Lerarenopleidingen vinden het belangrijk dat uit de taskforce 'stages' structurele oplossingen kunnen worden uitgewerkt. Zij hebben zich geëngageerd om de particuliere problemen voorlopig zelf op te lossen en zij garanderen nog altijd de decretaal voorgeschreven studieomvang aan stages en praktijk op een kwaliteitsvolle wijze.

De vraag of het aanbieden van een minimum aan stageplaatsen per school in het leerplichtonderwijs verplicht kan worden, is nog niet aan de orde. In mijn antwoord op de schriftelijke vraag van mevrouw Deckx heb ik gesteld dat de overheid er mee over dient te waken dat de opleiding van onze leraren niet in het gedrang mag komen. In het antwoord heb ik ook aangegeven dat indien er in het overleg met alle betrokken partijen geen vergelijk zou worden gevonden, ik dan, op basis van een analyse, regelgevende maatregelen zou voorstellen. Een van die regelgevende maatregelen zou kunnen zijn het verplicht aanbieden van een minimum aan stageplaatsen per school.

Zoals ik daarnet al zei, is het de bedoeling om één uniform systeem voor elektronische stageaanvragen uit te werken. De verwachting is dat zo'n uniform registratiesysteem van aanvragen van stageplaatsen ertoe zal bijdragen dat de vraag en het aanbod beter op elkaar afgestemd zullen worden. Mocht blijken dat zo'n systeem geen positief effect heeft op de stageproblematiek en dat desondanks de problemen met het vinden van een stageplaatsen aanhouden, dan wil ik het invoeren van zo'n verplichting om een minimumaantal stageplaatsen per school aan te bieden, niet uitsluiten. Maar ik denk dat het nu nog niet aan de orde is.

De taskforce heeft ook afgesproken om een analyse te maken van de beschikbare data om zo een inschatting te kunnen maken van de noden aan stageplaatsen. Er wordt gezocht naar een goede methode om een vergelijking te kunnen maken tussen het aantal nodige uren stage en het aantal mogelijke uren die in de scholen beschikbaar zijn. Dat is een antwoord op de bijkomende vraag van mevrouw Helsen.

Het is de bedoeling dat we dit academiejaar een project hebben. Dan moeten we kijken of en welke procedure we gaan volgen voor de aanbesteding van de databank. U merkt dat we het probleem niet vergeten zijn. In nauw overleg met de lerarenopleidingen en de inrichtende machten proberen we een verstandige oplossing te vinden. De overheid speelt hier een faciliterende, ondersteunende en samenbrengende rol.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik ben tevreden met het antwoord, minister. Ik ben vooral blij dat er werk van wordt gemaakt.

Begrijp ik dat correct: is het project aan het eind van dit academiejaar afgerond?

Minister Pascal Smet: Dan is het project klaar, dan moet het worden aanbesteed voor de uitvoering.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Wanneer komt er dan wel een oplossing?

Minister Pascal Smet: Ik hoop dat het allemaal niet te lang duurt. Volgend jaar, denk ik. Met een goede analyse moet het ... We zullen toch minstens nog een jaar nodig hebben. De scholen hebben zich wel geëngageerd om de problematiek zelf op te lossen in afwachting daarvan.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ja, dat klopt.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ter inspiratie, minister, de regio waarvan u afkomstig bent, heeft een elektronisch systeem ontwikkeld voor het matchen van de stages. Dat wordt niet alleen in het Waasland gebruikt, maar ook in Beveren en in Brugge. Misschien inspireert het u als u in die richting verder zoekt.

Hoe kunnen we scholen verplichten stagiairs aan te nemen? Meestal weigeren ze op een minder officiële manier. Hoe kunnen we hen motiveren? We zouden in de functiemodellen voor leerkrachten kunnen bepalen dat ze ook stagiairs moeten begeleiden zodat ze dat niet zomaar kunnen weigeren. Dat moet op een genuanceerde manier gebeuren, we moeten daar verder over nadenken. Ik heb vernomen dat sommige leerkrachten de enorme papierwinkel als argument gebruiken om stages te weigeren. De hogescholen vragen om uitermate veel papieren in te vullen. Dat mag gerust veranderen. Het gesprek tussen de mentor en de jonge leerkracht is veel belangrijker dan de papieren. Mijn excuses dat ik het zo simplistisch verwoord.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: De taskforce heeft de problemen heel goed opgevangen en reikt mogelijke oplossingen aan. Op mijn school kregen de oud-leerlingen voorrang als stagiair. Er was geen sprake van stagiairs te weigeren. Er waren permanent – toch in bepaalde afdelingen – stagiairs in huis. Ze kwamen niet alleen uit de lerarenopleiding. Mevrouw Helsen suggereert dat ze ook stage gaan lopen in andere organisaties. Ik ben het daar volledig mee eens, maar die andere organisaties krijgen ook stagiairs vanuit de orthopedagogie, maatschappelijk werk, sociaal werk. Er wordt met andere woorden heel veel stage gelopen. Het is een kwestie van de overvloed te kunnen opvangen.

Aan de papierwinkel waar de heer De Meyer naar verwijst, moet inderdaad paal en perk worden gesteld. Een leerkracht kan niet alleen de begeleiding doen van een stagiair, veel hogescholen vragen ook nog eens een overkoepelende begeleider. Dat brengt nog meer papierwerk mee.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik stel vast dat leerkrachten niet altijd precies weten wat nu eigenlijk hun opdracht is inzake de begeleiding van stagiairs. Ik heb de indruk dat er nogal veel uiteenlopende versies bestaan. Sommige leerkrachten doen de volledige begeleiding, met alles erop en eraan; anderen doen het minimum en vragen alleen een lesvoorbereiding en het lesgeven. Dat is een wereld van verschil.

Voor zover het nog niet gebeurd is, moeten de taken nog eens expliciet duidelijk worden gemaakt. Wat doet de ontvangende school? Wat doet de school die uitzendt?

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het actieplan faalangst op school door Klasse - 1023 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, nog niet lang geleden stond in Klasse een artikel over een groot actieplan voor faalangst op school. Daarin stond dat ongeveer een op de tien leerlingen lijdt aan een ernstige vorm van faalangst. “Uit onderzoek in Nederland blijkt dat één op de vier leerlingen faalangst heeft bij een eindexamen. Psychologen, leraren en faalangstrainers melden dat steeds meer jonge kinderen, ook kleuters, last krijgen van faalangst.”

Willy Lens, professor motivatiepsychologie aan de KU Leuven, deed een krasse uitspraak in Klasse. “Scholen zijn nog te vaak prestatiebarakken en te weinig leerhuizen”.

Klasse geeft in het actieplan tips in verband met preventie en aanpak van faalangst. Ouders moeten betrokken worden bij de aanpak van faalangst.

Minister, ik was verbaasd dat uw beleidsbrief 2011-2012 niets vermeldt over de aanpak van faalangst. Past dat actieplan van Klasse in uw beleid, minister? Hebt u wetenschappelijke studies die aantonen dat faalangst een ernstig probleem is op school? Bestaat er meer informatie over de problematiek?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb enkel zicht op wat er via het eerstelijnsdossier over faalangst naar boven is gekomen. De eerstelijnsdossiers van Klasse worden namelijk telkens gemaakt met de specialisten op het veld. Dat geldt ook voor dit dossier. Het kwam tot stand in samenwerking met ouders, leraren, directeurs en medewerkers van de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's). Psycholoog en faalangstrainer Ann Geentjens, van het Centrum Nascholing Onderwijs van de Universiteit Antwerpen en professor motivatiepsychologie Willy Lens coachten het dossier. Zij gebruiken de cijfers één op de tien als richtlijn uit vroeger onderzoek van Eric Depreeuw en Ard Nieuwenbroek, de faalangstspecialist bij uitstek in Nederland.

Het eerstelijnsdossier van Klasse over faalangst moet niet worden beschouwd als een afzonderlijk actieplan. Het is een onderdeel van een breder geheel van eerstelijnsdossiers waarin leerkrachten op klas- en schoolniveau informatie en preventietips krijgen, maar ook vernemen hoe ze problemen kunnen aanpakken. Zo ondersteunt het dossier elke leraar in zijn eerstelijnsfunctie en biedt het de scholen een houvast om een beleid uit te stippelen. De eerstelijnsdossiers hebben ook de bedoeling om aan te tonen dat problemen maar opgelost kunnen worden indien leerkrachten, ouders, kinderen en jongeren samenwerken. Daarom wordt er in de publicaties voor ouders en in de onderwijstijdschriften voor jongeren en kinderen aandacht gegeven aan de eerstelijnsonderwerpen.

Ik haalde dit eerstelijnsdossier in mijn beleidsbrief niet aan. Via Klasse worden er veel projecten uitgewerkt en is er voortdurend aandacht voor onderwerpen die in het onderwijs van belang kunnen zijn. Door een opsomming van al die mogelijke projecten in mijn beleidsbrief te maken zou die te lang worden en dan overtreed ik de regels van het huis hier. Bovendien is dat niet wenselijk.

Deze eerste lijn is overigens een actualisatie van een eerdere versie in dezelfde reeks die in 1998 verscheen en aan een update toe was. Het eerstelijnsdossier over faalangst sluit

uiteraard wel aan bij mijn beleid om vanuit een preventief perspectief de psychische en fysieke gezondheid van leerlingen te verhogen, door in het gezondheidsbeleid van de scholen aandacht te hebben voor het welbevinden van leerlingen. Het bestrijden van faalangst is een onderdeel van het werken aan een geestelijkegezondheidsbeleid van scholen. Het strookt ook onrechtstreeks met de doelstelling om samen met de minister van Volksgezondheid het aantal zelfdodingen in Vlaanderen naar beneden te halen.

Mevrouw Kathleen Helsen: Dank u wel, minister, voor uw antwoord. U stelt dat u geen opsomming maakt van alle problemen in het Vlaamse onderwijs, maar een aantal problemen neemt u wel op in uw beleidsbrief, omdat u daar werk wilt van maken, zoals spijbelen, leerlingen met autisme en zelfs dyslexie. Ik was verwonderd dat faalangst niet was opgenomen en er toch wordt gecommuniceerd in termen van een zeer groot actieplan over faalangst in Vlaanderen. Ik wil die vraag stellen omdat u die keuze zelf in uw beleidsbrief niet expliciet hebt gemaakt.

Als vanuit de eerstelijnsdossiers van Klasse wordt gekeken naar de aanpak van faalangst, is het belangrijk om niet enkel te kijken naar het preventieve luik. Er wordt in het artikel gesproken over een ‘oplossingsgerichte brochure’. De mensen die leerlingen met faalangst begeleiden, stellen vast dat een oplossingsgerichte brochure in het kader van preventie onvoldoende is om de problematiek aan te pakken en dat begeleiding veel meer om het lijf heeft. Het is belangrijk om ook te kijken naar de organisaties die de begeleiding opnemen. Dat zijn niet enkel de scholen, maar ook de centra voor leerlingenbegeleiding en de studentenvoorzieningen. De mensen die op het terrein al trainingen geven en heel wat begeleidingen realiseren zijn bekommerd dat heel de aanpak wordt afgestemd met hun expertise en realisaties. Minister, ik wil vragen dat u dat zeker meeneemt.

De voorzitter: Ik had eens een student die zei dat hij faalangst had en niet op vragen kon antwoorden voor hij zijn resultaat kende. Ik heb toen gezegd dat hij nul had en toen zei hij dat hij onrechtmatig gebuisd was. *(Gelach)*

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over sporttalentdetectie in het basisonderwijs - 1045 (2011-2012)

De voorzitter: Hartelijk welkom, mevrouw Kindt, het is hier een kindvriendelijke commissie. Mevrouw Kindt is de opvolgster van de heer Decaluwe.

De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Collega's, het Vlaamse sportbeleid is erop gericht om zo veel mogelijk Vlamingen aan het sporten te zetten. Dat is een belangrijk principe van de Vlaamse Regering. Nu is het vaak zo dat jonge kinderen enthousiast beginnen aan een bepaalde sport, omdat ze worden aangemoedigd vanuit hun vriendenkring, omdat hun vriendjes of vriendinnetjes een bepaalde sport beoefenen. Een groot percentage raakt snel ontmoedigd wanneer blijkt dat ze zelf toch niet beschikken over het verhoopte talent of de nodige vaardigheden. Ze haken af en wagen zich vaak niet meer aan een andere sport.

Deze sportmoeheid kan ten dele worden vermeden door jonge kinderen beter te adviseren en hen toe te leiden naar een sport waar ze goed in zijn en de nodige talenten voor in huis hebben. De voorbije jaren zijn verscheidene projecten op het getouw gezet met betrekking tot sporttalentdetectie. In de periode 2004-2006 was er een project van Bloso.

Sinds 2007 is er het Vlaams Sport Kompas, een project van de Universiteit Gent met steun van de Vlaamse overheid. Dat project liep tot juni 2011. De voornaamste doelstelling van dit

sportwetenschappelijk onderzoeksproject was een testbatterij te ontwikkelen waarmee men op een meer gefundeerde manier aan talentdetectie kan doen, vooral ook wil men zo een databank aanleggen die moet toestaan om sporters te vergelijken en mensen bijvoorbeeld naargelang hun leeftijd op hun sportkwaliteiten te beoordelen. Finaal moest dat Vlaams Sport Kompas leiden tot de realisatie van een meetinstrument, waarmee elke topsporter op zich kan worden beoordeeld en de plaats van een sporter in de ontwikkelingslijn van zijn of haar eigen of een hogere leeftijdsgroep in die sport kan worden bepaald. Het is een set van meetinstrumenten en waarden waarmee men kan uitmaken of iemand voor een bepaalde sportdiscipline geschikt is.

Daarvoor zijn sinds 2007 heel wat Vlaamse middelen uitgetrokken. Om zo veel mogelijk kinderen te bereiken, minister, zou het in mijn ogen ook een goede zaak zijn om de ontwikkelde detectie-instrumenten te gebruiken in de lessen lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs. Wanneer we leerkrachten lichamelijke opvoeding aanleren hoe ze kunnen zien voor welke sport leerlingen talent hebben, kunnen we vroegtijdige sportmoeheid vermijden. Op die manier groeien meer sportende kinderen en jongeren op tot sportende volwassenen.

Ik heb zelf ook kleine kinderen. Als je ze op zeer jonge leeftijd in een bepaalde richting stuurt en aanmoedigt omdat je weet dat ze in die richting talenten hebben, is dat een belangrijke en waardevolle investering. Als je merkt dat dat niet het geval is, is dat een hopeloze investering, niet alleen in middelen maar ook in tijd. Dat is zeer belangrijk.

Minister, deelt u mijn analyse dat talentdetectie belangrijk is voor de sportloopbaan van kinderen en jongeren? Pleegt u daarover, in uw hoedanigheid van minister van Jeugd en Onderwijs, overleg met uw collega Muyters, bevoegd voor Sport? Bent u bereid te overwegen om een vorm van talentdetectie te integreren in de lessen lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs? Kan in eerste instantie reeds worden gestart met het bijscholen van leerkrachten lichamelijke opvoeding om hen bewust te maken van het belang van talentdetectie en hun de basisvaardigheden aan te leren?

De voorzitter: Mevrouw Werbrouck heeft het woord.

Mevrouw Ulla Werbrouck: Minister, ik denk dat dat niet de taak is van een leerkracht. Voor mij is een leerkracht lo iemand die algemene bewegingsleer geeft. Het is niet hun taak om aan talentdetectie te doen. Hun taak bestaat erin op een gezonde en doordachte manier jongeren kennis te laten maken met de klassiekere sportdisciplines. Zij zullen natuurlijk wel opmerken dat de ene beter is in sport dan de andere, maar het is niet hun taak om te detecteren dat iemand bijvoorbeeld goed is in schaatsen. Dat is niet hun hoofdtaak, en ze zijn er ook niet voor opgeleid. Ik hoop dat dat ook in de toekomst niet het geval zal zijn.

Zij moeten al zo veel verschillende sporten kennen en aanbrengen bij de kinderen. We kunnen niet nog eens van hen verwachten dat ze echt elke sport kennen en kunnen uitvoeren en dan nog eens aanleren ook. Dat lijkt mij een heel moeilijke strategie.

Het basisonderwijs is bovendien niet de juiste periode om al aan specifieke talentdetectie te doen. Je kunt daar wel al een soort grove schifting doorvoeren. Die kinderen zijn tussen 5 en 12 jaar oud, wat nog heel jong is om ze al naar een specifieke sporttak te duwen. Gymnastiek is daarin misschien een uitzondering, maar in de meeste sporttakken begint het talent pas op latere leeftijd boven te drijven.

Iedereen kent het verhaal van de voetballertjes die al vanaf 5 jaar worden getest. Daar is enorm veel verloop, maar dat valt stil rond de leeftijd van 15 jaar. Dat is het moment waarop ze echt de talenten beginnen te zien. Het is goed dat de kinderen heel veel sporten krijgen, maar talentdetectie is nog iets anders.

Ik vind dit een opmerkelijke vraag, omdat Vlaams minister van Sport, Philippe Muyters, in juli 2011 nog het project 'Multimove for Kids' lanceerde, voor het stimuleren van een breed

motorisch bewegingsaanbod voor kinderen tussen 3 en 8 jaar. Bij multisport is de bedoeling net dat het om meer dan één sport gaat.

Ik ben benieuwd naar uw antwoord, minister. Ik vind het persoonlijk belangrijk dat jongeren van die leeftijd van veel verschillende sporten proeven, zodat ze zich ten volle kunnen ontwikkelen en pas later gestimuleerd worden om effectief te kiezen voor een bepaalde sporttak.

Het voorstel van onze fractie past dan ook in een brede motorische ontwikkeling van jongeren. We moeten eraan denken om onze lo-leerkrachten wat meer symmetrische sporten te laten uitvoeren, zoals lopen, gymnastiek of zwemmen, waarbij er geen voorkeur is voor links of rechts. Alle spieren worden tegelijk belast en er worden geen spiergroepen overbelast.

Die opmerking doet niets af van het feit dat wij zeer overtuigd zijn van het belang van talentdetectie voor het sport- en topsportbeleid. De essentie is voor onze fractie dat jonge kinderen vooral veel plezier beleven aan en kennis kunnen maken met veel sporten. We mogen niet pushen in de richting van een bepaalde sport. Volgens ons creëert dat net sportmoeheid, wat we moeten proberen tegen te gaan.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, uiteraard vind ik talentdetectie ook heel belangrijk in de sportloopbaan van kinderen en jongeren, maar ook in die van volwassenen. De vraag is dan wanneer je dat moet doen en wie daarvoor het meest aangewezen is. Heeft het onderwijs daar een rol in te spelen? Ik denk van wel, maar de vraag is hoe je die invult. Mevrouw Werbrouck heeft gelijk dat kinderen van alles moeten kunnen proeven. Het zou niet verstandig zijn om kinderen in een bepaalde richting te duwen.

Ik vind het ook wel belangrijk dat als leerkrachten lo iets zien, bijvoorbeeld dat een kind een bepaald potentieel heeft, waarvan het kind en de ouders zich niet bewust zijn, zij die kinderen dan doorverwijzen en correcte informatie geven. Men moet informeren over wat het betekent als men in een bepaalde richting gaat: dat het een bepaald engagement is dat je aangaat, dat je zoveel keer per week moet gaan trainen, dat er bepaalde voorwaarden zijn enzovoort. Dat vind ik wel belangrijk.

In die zin kan er tussen Sport en Onderwijs meer worden samengewerkt om verwachtingen beter in te kleuren en op elkaar af te stemmen. Ik heb daar nog geen overleg over gepleegd met minister Muyters. Ik heb het wel genoteerd en ben bereid om daarover te overleggen, ook in het kader van zijn actieplan. De Stichting Vlaamse Schoolsport heeft op dit moment al heel wat initiatieven lopen en er wordt ook al aandacht aan besteed in de scholen, maar er kan mijns inziens nog een betere stroomlijning en afstemming zijn. Ik heb in ieder geval gevraagd om de informatie bij Bloso op te vragen en te bekijken welke rol we met Onderwijs kunnen spelen. We moeten inderdaad rekening houden met wat zowel mevrouw Werbrouck als de heer Yüksel heeft gezegd: het is niet wijs om alle kindjes nu in een soort talentenjacht te duwen, om zo stress en zo meer te veroorzaken.

Ik zit sowieso met mijn collega rond de tafel over de topsportscholen. We kunnen het in dat debat ook over talentdetectie hebben. Ik ben zeker bereid om op dat vlak meer samen te werken dan we nu doen.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, ik geloof dat wij over het algemeen op dezelfde golflengte zitten, in tegenstelling tot mevrouw Werbrouck. De insteek van mijn vraag is niet om bij kinderen van 6 tot 12 jaar te testen waarvoor ze al dan niet geschikt zijn. We hebben als Vlaamse overheid in een aantal zaken geïnvesteerd en het is belangrijk dat onze leerkrachten lo die kennis en dat materiaal meenemen.

Het is uiteraard ook belangrijk dat we geen negatief zelfbeeld creëren bij die kinderen wat sport en sporttalent betreft, maar een leraar kan wel zien of er aanleg of interesse is bij een leerling voor een bepaalde sportdiscipline. Dan is het vaak een kwestie om daar zeer snel bij te zijn.

Ik ben het niet eens met mevrouw Werbrouck, die zegt dat dat niet vroeg moet gebeuren: dat moet wel degelijk vroeg gebeuren. Voor voetbal en andere disciplines gebeurt dat vandaag al op die manier. Professor Matthieu Lenoir van de Universiteit Gent, die het Vlaams Sport Kompas heeft opgestart, heeft een tweetal weken geleden in het televisieprogramma 'Ook getest op mensen' gezegd dat het belangrijk is de talenten van kinderen zeer snel te detecteren. We mogen deze zaken zeker niet kapot relativeren. Er zijn namelijk heel wat investeringen gebeurd.

Uiteraard moet er aan algemene sportbeoefening worden gedaan. In de lessen lichamelijke opvoeding moeten alle sporten en alle basisvaardigheden, zoals lopen, aan bod komen. Wij vragen niet dat men daarvan afwijkt. Uiteraard is het belangrijk dat men plezier beleefd aan het sporten. Dat maakt ook deel uit van de eindtermen van lichamelijke opvoeding.

Minister, ik ben zeer geïnteresseerd in het overleg dat u op poten zult zetten met minister Muyters. Het is belangrijk dat we de jongeren aan het sporten krijgen. Zij zijn de volwassenen van de toekomst en moeten voldoende aan sport kunnen doen. Ik volg dit verder op.

De voorzitter: Mevrouw Werbrouck heeft het woord.

Mevrouw Ulla Werbrouck: Ik zit op dezelfde lijn, maar leg misschien wat andere accenten.

Het is vooral heel belangrijk dat kinderen plezier beleven aan het sporten. Ik ben ervan overtuigd dat je toevallig in een topsport terechtkomt. Een leerkracht lichamelijke opvoeding kan bijvoorbeeld niet zien dat je talent hebt voor schaatsen, maar kan wel zien dat je veel beenspieren hebt en daardoor geschikt bent voor een sport waarbij dat van belang is. Ik weet dat dat ook al jaren zo gebeurt. Ook het karakter is belangrijk. Er is altijd al wisselwerking geweest tussen onderwijs en topsport. Die wisselwerking zal er ook altijd blijven.

We moeten er gewoon voor zorgen dat we samen nog meer mensen kunnen begeleiden. We mogen ook niet te vroeg aan talentdetectie doen en de kinderen in de richting van één bepaalde sport duwen. Je wordt slechts topsporter wanneer je deelneemt aan een EK of WK. Op dat moment ben je toch al enkele jaren bezig. Als je al vijftien jaar aan sport doet, lijdt je vaak al aan een soort sportmoeheid. We moeten ervoor opletten niet te vroeg te starten met die sporttalentdetectie.

Topsporter ben je meestal pas tussen je 20 en 30 jaar. Ik heb er dan ook vragen bij om al bij vijfjarigen aan talentdetectie te doen. We kunnen het in ieder geval meenemen in het overleg. Ik ben in elk geval voorstander van meer sport op school. Ik zou eerder daarvoor pleiten dan leerkrachten aan te moedigen aan talentdetectie te doen. Ik zou liever hebben dat de kinderen vier uur aan sport doen. Dat is echter een ander debat.

Ik ben in ieder geval voorstander van het stimuleren en verbeteren van sport en sport op school.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mevrouw Werbrouck, hoe en door wie werd uw sporttalent eigenlijk gedetecteerd?

Mevrouw Ulla Werbrouck: Dat werd ontdekt door mijn broers, die zelf aan judo deden.

De heer Boudewijn Bouckaert: Dus dat is niet op school gebeurd.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Mevrouw Werbrouck, ik pleit hier niet voor topsporttalentdetectie, maar voor het stimuleren van de aanleg voor bepaalde vaardigheden. We hebben een aantal

meetinstrumenten. Het is goed dat leerkrachten daar oog voor hebben. Als kinderen dan aan topsport willen doen, kan dat privé gebeuren. *(Opmerkingen van mevrouw Ulla Werbrouck)*

Mevrouw Ulla Werbrouck: Mijnheer Yüksel, u hebt eerst gezegd dat de ouders daar ook plezier aan moeten beleven. Ouders steken veel tijd en energie in de sportactiviteit van hun kinderen. Zolang mijn kind daar plezier aan beleeft, heb ik er geen behoefte aan dat te veranderen. Als ouder moet ik mij gewoon neerleggen bij de keuze van mijn kind, ongeacht of hij daar nu talent voor heeft of niet. Maar als ze talenten hebben, kun je ze wel doorverwijzen. Het is niet aan de ouders om aan de kinderen te zeggen dat ze het beter niet doen omdat ze er geen talent voor hebben.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan ziekenhuisspecialisten - 932 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: In een publicatie wijst Zorgnet Vlaanderen op een toekomstig tekort aan ziekenhuisspecialisten. Zij omschrijven dat tekort als een ernstige bedreiging voor de opvang van patiënten.

Als oorzaak wijzen zij onder meer naar het hoger onderwijs. Volgens hen worden er voor sommige specialismen te weinig mensen opgeleid. Ook worden stageplaatsen onvoldoende afgestemd op de noden op het terrein. Volgens hen werkt de numerus clausus – al wordt die term volgens mij niet correct gebruikt, omdat er helemaal geen numerus clausus is in Vlaanderen of België – niet naar behoren.

Onze toekomstige studenten geneeskunde moeten nog steeds een toelatingsproef afleggen. Minister, ik vind dat een van de meest onrechtvaardige proeven die we kennen. Het positieve daaraan is dat de studenten die die toelatingsproef hebben afgelegd, ook een zeer grote slaagkans hebben. Dat betwist ik niet. Naar gelijke kansen toe zie ik daar echter enorm veel knelpunten. Ik weet hoe sommige jongeren worden opgeleid om deel te nemen aan die proeven. Vaak zijn het de kinderen van hoogopgeleide ouders die aan die voorbereidingen beginnen en de juiste studierichting kiezen om zich voor te bereiden. De anderen vallen uit de boot of hebben in elk geval veel meer moeite om in die boot te blijven.

Ik zie ook dat bepaalde leerlingen druk ondervinden. Verder zie ik ook praktische problemen. Jongeren leggen die examens af in juli of in het slechtste geval in september, enkele weken voor zij aan hun hogere studies beginnen. Voor diegenen die niet slagen, brengt dat toch heel wat praktische moeilijkheden met zich mee.

Wat mij ook hindert aan die regeling is dat er uiteindelijk enkel voor die studierichting, en voor geen enkele andere, een dergelijke proef werd opgelegd.

Minister, hoe staat u tegenover de bemerkingen of de kritiek van Zorgnet Vlaanderen? Zijn er maatregelen die u kunt nemen om de stages af te stemmen? Wat is uw reactie op die toelatingsproef voor de studenten geneeskunde? Is die nog wel aan de orde? Is dat wel in overeenstemming met het gelijkekansenbeleid?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik ben benieuwd naar uw antwoord.

Mevrouw Deckx heeft haar vraagstelling toegespitst op de toelatingsproef, maar eigenlijk bevat die twee luiken. Uit de nota van Zorgnet Vlaanderen komt inderdaad tot uiting dat er een tekort is aan sommige specialisten. Dat komt niet geheel onverwacht.

Onze collega, de heer Louis Ide, heeft in 2009 al in het federaal parlement aangehaald dat we te kampen zullen krijgen met een tekort aan onder andere spoedartsen. Dat heeft onder meer te maken met een lage instroom. Hij heeft toen ook verwezen naar de problematiek van het brevet acute geneeskunde. In de voornoemde nota staat ook dat er een tekort is aan bepaalde ziekenhuisspecialisten. Mevrouw Deckx, u stelt dat dit een ernstige bedreiging kan zijn voor de opvang van patiënten. Dat klopt. Hoe kunnen we dat probleem van die stageplaatsen verhelpen? De vraag rijst natuurlijk of een eventuele afschaffing van die toelatingsproef een oplossing zal zijn. Het is niet zo dat, als er meer artsen zijn, die automatisch naar die specialisaties zullen worden toegeleid. Misschien is er een andere reden waarom die specialisaties niet populair zijn. Momenteel bevinden we ons qua aantal artsen per hoofd nog altijd op het Europese gemiddelde, wat natuurlijk niet wegneemt dat voor sommige specialisaties, en ook voor huisartsen, het gevoel leeft dat er een tekort is.

Ik kom terug op de vraag of die toelatingsproef gelijke kansen in de weg staat. Kunnen alleen jongeren van gegoede ouders deelnemen aan die proef, omdat ze kunnen worden begeleid met het oog op die proef? Ik weet niet of dat helemaal opgaat. Sommige scholen – en ik ken die scholen zeer goed – geven op het einde van het semester al bijlessen en toetsen aan leerlingen van het zesde jaar die geïnteresseerd zijn in die toelatingsproef. Men weet dat daar: die leerlingen geven dat te kennen. Die scholen staan open voor vragen. Ik weet niet of dat dus enkel voor gegoede ouders is. Mevrouw Deckx, ik denk dat u doelde op het feit dat die ouders bijlessen kunnen betalen. Ik weet niet of dat dit gelijke kansen in de weg staat. Als ik het goed begrijp, want dit is niet helemaal mijn specialiteit, zal het curriculum van de artsenopleiding trouwens met een jaar worden verkort, van zeven naar zes jaar. Dat zal de gelijke kansen bevorderen, want de kostprijs zal dalen.

Minister, ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, geachte leden, ik voel me alleszins niet aangesproken door de kritiek van Zorgnet Vlaanderen. Zoals men daar overigens heel goed weet, wordt heel het gezondheidssysteem gestuurd door de federale overheid. In de mate dat de Vlaamse Gemeenschap daarbij betrokken is, is het veeleer minister Vandeurzen die daarvoor bevoegd is. Op de problematiek van de toelatingsproef voor artsen en tandartsen kan ik natuurlijk wel ingaan.

Mevrouw Deckx, u vroeg naar maatregelen om de stages af te stemmen op de noden van de sector. Ook daarop moet ik negatief antwoorden, omdat het de FOD Volksgezondheid is die ter zake de touwtjes in handen heeft. Het is echter wel zo dat er een samenwerkingsakkoord moet worden gesloten over een aantal modaliteiten ter zake. Dat staat zo in de federale regeringsverklaring. In de toekomst zal dat dus wel een grotere betrokkenheid van de gemeenschappen vergen.

Die toelatingsproef is er sinds 1997-1998. Het is belangrijk te weten dat er geen sprake is van een numerus fixus: we leggen niet vast hoeveel kandidaten er mogen slagen, we bepalen alleen dat ze in het examen moeten slagen om met de opleiding te kunnen beginnen. U weet dat ik in het algemeen geen voorstander ben van toelatingsexamens, maar hiermee heb ik eigenlijk niet echt problemen, om diverse redenen. We hebben in dezen destijds correct en loyaal onze verantwoordelijkheid genomen ten opzichte van de federale overheid, wat overigens niet van iedereen kan worden gezegd.

De artsenopleiding is een heel dure opleiding. Het is ook een heel bijzondere opleiding, met een lange studieduur. Het doel van de proef is vooral te bekijken of de student bekwaam is en die opleiding met goed gevolg kan voltooien. Als we kijken naar de resultaten, dan blijkt dat

dit inderdaad lukt. Belangrijk is dat de proef nooit de ambitie heeft gehad om te selecteren voor welke soort specialiteit de student in aanmerking zou komen. Het is gewoon een algemene proef. De decanen van de faculteiten Geneeskunde zijn er toch nog altijd een voorstander van.

De proef heeft overigens ook geleid tot een kwaliteitsverbetering van onze opleiding. We zijn dan ook zonder enig probleem klaar om zonder kwaliteitsverlies de studieduurvermindering van zeven naar zes jaar door te kunnen voeren. Zolang er federaal een contingentering bestaat, zie ik niet meteen een reden om op dit ogenblik ons beleid te wijzigen. U weet overigens dat er op secundaire scholen en ook aan universiteiten voorbereidingscursussen worden georganiseerd, die gemakkelijk toegankelijk zijn voor studenten. Dit lijkt me dus niet problematisch vanuit het oogpunt van het gelijkekansenbeleid, zolang het maar beperkt blijft tot deze specialisatie.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, we zijn het niet eens. Ik hoor hier spreken over een studieduurvermindering. Er is geen sprake van een studieduurvermindering. Er moet immers een vervolgopleiding aan worden gegeven. Als we het totaalpakket bekijken, dan is er absoluut geen sprake van een studieduurvermindering.

U hebt het terecht gehad, net als mevrouw Vermeiren, over de opleidingen op school en aan de universiteiten. Dat klopt, maar daar gaat het nu net over: van die leerlingen wordt een aanzienlijke extra inspanning gevraagd. Er zijn er die deze inspanning leveren, en er zijn er die dat niet doen. Dan kunnen we wel zeggen dat dit hun eigen verantwoordelijkheid is, maar zo werkt dat nu eenmaal niet. Als jongeren niet worden aangespoord door ouders, zullen ze in vele gevallen iets anders kiezen, en dan komen ze in de problemen, hoewel ze wel het talent hebben om die opleiding te volgen. Ik vraag me af of er ooit is onderzocht of leerlingen die niet of net niet slaagden voor dat toelatingsexamen, die opleiding niet hadden kunnen aanvatten. Het komt immers echt aan op één punt of een half punt. Daar zitten we dus met een zeer specifieke eis. Ik vind het compleet onrechtvaardig dat dit dan voor deze opleiding geldt, en niet voor alle andere.

Ter zake lijkt het mes me zeker aan de twee kanten te snijden. Ik zie in mijn omgeving welke inspanningen jongeren doen om voor die examens te slagen. Ik zie ook het zwarte gat na de eerste maandag van juli of september, als ze 14 op 20 moesten hebben, maar slechts 13 op 20 hebben. Voordien konden ze dat opvangen door een studie te doen die nauw aansloot bij het tweede jaar geneeskunde, maar door die evolutie naar zes jaar zal ook die toestand veranderen. Ik vraag me echt af hoe we daarmee zullen omgaan. Dat is immers heel belangrijk voor die jongeren die voor geneeskunde willen kiezen. Ik vraag me eigenlijk ook af of ooit al is onderzocht hoeveel jongeren niet naar die sector gaan, gewoon omdat die toelatingsproef hen afschrikt. Het lijkt me belangrijk dat we eens nadenken over die dingen, temeer aangezien het aantal geslaagde jongeren totaal niet in verband staat met het aantal artsen dat we nodig hebben. Ik vind het vooral heel belangrijk om dat te weten.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt er terecht op gewezen dat er sprake is van heel veel federale materie als het gaat over de specialisaties. Er komt een herwaardering bij, er zou een kadaster moeten komen enzovoort, maar dat is voor onze collega's van het federale parlement.

De voorzitter: Daarvoor zouden we beter inderdaad de heer Ide uitnodigen, die deze zaak zeer goed kent en daar heel lucide inzichten over heeft.

Het incident is gesloten.

■